Ч. 293 (14.542). Львів, середа 30. грудня 1936. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 504-060. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 219-41.
„ Друкарні: 229-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Що місяця книжка для точних Передплатників „Діла".

ДО ВІДОМА ВП. ПЕРЕДПЛАТНИКАМ І ЧИТАЧАМ „ДІЛА".

Повідомляємо всіх Вп. Передплатників і Читачів „Діла", що не зважаючи на збільшення обєму нашого органу до 10 сторінок щоденно і до 12 сторінок під неділю, всі наші точні Передплатники, які не матимуть ніяких залеглостей і вплатять що-місяця передплату найдалі до 15-го, дістануть за доплатою 25 сотиків на пересилку 20. кожного місяця.

ОДИН ТОМ БІБЛІОТЕКИ „ДІЛА" БЕЗПЛАТНО.

Таким чином кожний точний передплатник „Діла", що пришле до 15-го кожного місяця 5 зол. на передплату і 25 сот. на порто, дістане до 20-го тогож місяця один добірно виданий том Бібліотеки „Діла", яка в 1937 р. буде появлятись у такім самім форматі й вигляді, як у 1936 р.

Як перший том за 1937 рік дістануть усі точні Передплатники в дні 20. січня нову повість

Ірини Вільде п. н. „БЄ ВОСЬМА".

Тим Передплатникам Бібліотеки „Діла", що вплатили передплату за ввесь рік, Видавництво зарахує надвишку за останні 4 книжки 1936 р. на передплату „Діла" за 1937 рік.

Отже тільки від Вашої точности, Вп. Передплатники, залежить, щоб Ви дістали кожного місяця безплатно один том Бібліотеки „Діла" і таким робом прийшли за рік у посідання

12 ГАРНО ВИДАНИХ КНИЖОК ПЕРШОРЯДНИХ УКРАЇНСЬКИХ І ЧУЖИНЕЦЬКИХ АВТОРІВ.

Тому апелюємо до всіх Вп. Передплатників, Читачів і Прихильників „Діла":

Присилайте точно що-місяця, а найдалі до 15-го, передплату в сумі 5 зол. і на порто 0.25 зол., за що дістанете як премію один том Бібліотеки „Діла".

Велика Британія підтримує баскійський сепаратизм.

Як інформує агенція Стефані з Байони, Велика Британія виявляє чималі симпатії до баскійської республики. Її провідники відбувають поїздки на британських воєнних кораблях, що крім того перевозять до республики басків, які втікли до Франції після упадку Сан Себастіяну.

У Франції бояться,

щоби сепаратизм еспанських басків, який підтримує Велика Британія, не найшов відгуку між 2.000 басків — французьких громадян.

Британійський уряд переносить амбасаду з Мадриду до Валенсії — як подає Райтер — тому, що

не має надії, щоб червоний уряд скоро вернувся до Мадриду.

Крім того у Валенсії лекше прохарчуватися.

Business is business.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ АМЕРИКИ ПРОДАЛИ 218 ЛІТАКІВ ВАЛЕНСІЙСЬКОМУ УРЯДОВІ.

Американський державний департамент дав учора

дозвіл на вивіз до Еспанії 68 літаків та 411 моторів і складових частин до 150-ох американських літаків, що вже є в Еспанії. За ті достави заплатить валенсійський уряд 2,777.000 долярів.

150 апаратів уживають уже довший час; щоб їх довести до ладу, треба яких два місяці часу.

В державному департаменті заявили представникам преси, що

закон про невтральність, який обовязує у Злучених Державах, не відноситься до громадянських воєн.

Видані дозволи можнаб відкликати хіба тоді, коли би у міжчасі конгрес ухвалив подібний закон, щодо громадянських воєн. У деяких колах твердять, що це є можливе.

РУЗВЕЛЬТ ВИДЕ ДО ЕВРОПИ?

В американській пресі появилися поголоски, що през. Рузвельт виїде до Европи, щоб обговорити з керманичами великих держав важні міжнародні питання як монетарного порозуміння, воєнних довгів та митних тариф.

Офіційного потвердження тих чуток дотепер нема.

Чи Гітлер заборонить добровольцям їхати до Еспанії?

Берлінська преса принесла вістку, що Гітлер прихильно відповів на англьо-французький заклик, щоб спинити виїзд добровольців до Еспанії.

Тимчасом Авас повідомляє, що в Льондоні про це нічого не знають і вважають, що брит. амбасадор Філіпс ще не мав змоги навязати звязку з німецькою владою і дістати від неї відповідь.

У Льондоні нетерпеливо вичікують німецької та італійської відповіди на англьо-французький демарш. Тамошня вечірня преса заперечила поголоску, немов би Англія і Франція обіцяли господарські уступки Німеччині, якщо вона прийме пропозиції.

Тимчасом у німецьких колах інтерпретують ту справу ось як: Годі — мовляв — тепер старатися позискати Німеччину для неінтервенції, бо вона перша висунула в тому напрямі найрадикальніші пропозиції — щож, коли СССР і Франція постійно саботували всі зусилля в тому напрямі. Тим вони спричинили шкоди, яких тепер не направить спізнена дипльоматична акція, яка ще до того не звертає уваги на дотеперішні франко-совітські промахи. Звертаючися тепер до Німеччини з пропозицією не пускати добровольців, Льондон і Париж звертаються під мильною адресою, затемнюючи рівночасно питання відповідальности за еспанські події.

З берлінських настроїв можна вносити, що Німеччина узалежнює своє становище до справи добровольців від питання співпраці з европейськими великодержавами у господарській та кольоніяльній справі.

Німецьке Інформаційне Бюро заперечує вістки з льондонської й паризької преси, немовби в армії ґен. Франко воювали 2 дивізії зложені з 20.000 німців.

Німецька преса опрокидує вістки, немовби підчас латинського Різдва Гітлер перевів наради з дипльоматичними і військовими колами про новий засяг на міжнародні договори.

—o—

До кращого чи гіршого?

I.

Передова стаття у „Ділі" п. н. „Нормалізація" у теорії і практиці", яка появилась у чотирьох числах тому два тижні та якої зміст був глибоко автором передуманий, була тим ціннішою, що стала на високому рівні обективізму. Забирати голос у цій самій справі на тлі згаданої статті, це може деяка відвага. А проте тема така нам близька і така актуальна, що годі стриматись від вислову кількох уваг.

Про потребу демобілізації польського та українського громадянства писав я у консервативнім „Часі" ще 10. жовтня 1935 р. п. н. „Польсько-українське психічне розброєння". Помістив я ту статтю у польській пресі саме тому, що вже тоді передбачував і вказував ту дальшу дорогу, яку має перейти польська сторона. Чергові мої уваги на цю саму тему в лютім цього року не вдостоїлися поміщення редакцією „Часу", бо своїм змістом були вже видно „невигідні". А що нашу пресу читає тільки малий відсоток поляків, а польська популярна преса з „ІКЦ" на чолі використовує українські газети лише для напастей на українців — наші аргументи до широкого польського громадянства не доходять. А шкода, бо тут саме лежить одна з причин, через яку так тяжко нам договоритися з поляками.

Щоби перейти до анализи причин мобілізації польської сторони саме в добі нормалізаційній, слід поділити ту сторону на групу офіціяльну (урядову) та неофіціяльну (громадянську).

Перший примирний тон, сміло вдарений п. мін. Косцялковським, найшов апробату і підкреслення в його номінації на голову першого післявиборчого кабінету. Але саме після тих двох однозгідних акордів так гарно започаткована мельодія — рветься. І того провідного мотиву не стрічаємо вже в дальших починах уряду. Можна було сподіватися, що коли політика п. Косцялковського найшла найвище одобрення і дала йому в руки провід загальної державної політики, то саме тоді тихенька мельодія, розложена вміло на повну орхестру, зазвучить могутньо. Таке не сталося. Начальники підчинених інстанцій ждали якийсь час, що принесе їм почта, які обіжники появляться та коли вони не наспіли, витягнули льогічний висновок [illegible] Тому нема найменшої зміни у відношенні урядових чинників супроти слушних наших вимог чи то політичних, шкільних чи господарських. Тут стверджуємо відсутність таких постанов уряду, які були необхідні, щоб нормалізація мала хочби найменші вигляди, бути реалізованою.

Мало того. Ми бачимо не тільки брак послідовної кооперації міністерств у ділянці польсько-українського замирення, але замічаємо, що поодинокі міністерства ведуть діяметрально взаємно собі суперечну політику. Найменше активно виступає саме міністерство внутрішних справ

Міністерство закордонних справ своєю політикою (що її веде, очевидно, не для гарних українських очей) викликує найменше застережень з української сторони, бо виказує зрозуміння тої геополітичної ситуації Польщі, на яку ми віддавна вказували. Міністерство освіти не добачило в „нормалізації“ причини, щоб зновелізувати закон Грабського, креувати український університет, зліквідувати лемківську адміністратуру, зліквідувати історичні вже лемківські букварі. Міністерство хліборобства виступає з новими кольонізаційними проектами. З поважних кредитових обіцянок майже нічого не вийшло. Ресорт почт вніс нові мовні обмеження (П. Радіо!). Навіть той ресорт, що проповідує засаду невмішування у політику, виявляє тенденції, які українців глибоко хвилюють: яка-ж нам користь від „Товажиства пшиячюл Гуцульщизни“, або від окремих шляхетських формацій, у часах, коли чейже конституційний закон відібрав родові титули Сапігам, Сангушкам і Дідушицьким?! Тут треба гадати, що це епізодичне непорозуміння: бо військові кола скрізь відзначаються найбільшим почуттям реалізму і трудно припускати, щоб військові чинники могли не здавати собі справи з военного потенціялу, яким може бути у часі війни вдоволений український нарід у межах польської держави.

До характеристики польської політики, поданої вище у найбільш загальних штрихах, слід добавити москвофільську болячку: підтримування москвофільства є річчю, яка не тільки нас найбільше дразнить, але якої теж ніхто з нас не в силі зрозуміти: який воно має сенс з погляду польських державних інтересів, смертельно загрожених східним московським сусідом?!

Синтеза вище сказаного така: Або уряд уважає доцільним для польської державної рації продовжувати політику замирення польсько-українських відносин, — тоді мусить перейти сміло до реалізації даних обіцянок, або повинен льояльно заявити українському політичному проводові, що цю лінію покидає. В тому випадку політичний провід зможе врятувати свій престіж у громадянстві, котрий легко може бути захитаний, якщо його політика не принесе найменшого покращання нашої дійсности. Дезавування нашого політичного проводу не лежить абсолютно в інтересі держави, бо в наслідку може принести зміцнення впливів комуністичних і екстремістично-націоналістичних.

[illegible] послугуватися українською мовою в оповіщеннях про вибори, субскрипції народової позички, чи збірки на фонд державної оборони, з рівночасним заперечуванням прав цієї мови в усяких взаєминах українців з державним апаратом. Рідна мова — це перша найбільша і найближча цінність кожної нації і на її пункті кожний нарід страшенне вразливий. Щож казати про національну термінольогію! Тимчасом нормалізаційний період не приніс нам — на превеликий жаль — ніяких більших прав у ділянці рідної мови, а справу термінольогії ще більше заплутав, замісць розвязати її коротким декретом по думці величезної більшости громадян української національности. Введення „русинів“ у статистиці тих повітів, в яких живе найсвідоміший та найактивніший український елемент і де нема сліду москвофілів ані „поржондних русінув“ — це погана [illegible] розвязувати українську проблему.

Всі ці уваги торкаються польської офіціяльної сторони. Про польське громадянство — у черговій статті.

Володимир Соловій.

СОЮЗ РУМУНІЇ З МОСКВОЮ.

(ВІД НАШОГО КОРЕСПОНДЕНТА.)

Букарешт, 26. грудня 1936.

Підчас нарад останньої сесії румунського парляменту обговорено передовсім основні завдання закордонної політики (поборювання ревізіоністичної пропаганди, поглиблювання економічної співпраці малоантантських держав, віднова добросусідських зносин із Польщею) та перевірено вартість союзу зі Совітами.

У порівнанні до інших вищенаведених напрямків зовнішньої політики Румунії союз із Совітами був та остався відкритою проблемою, яка завжди викликує сумніви й суперечки.

Назвали ми цей союз відкритою проблемою, бо він не міститься тільки у рямцях одного реґіонального „сусідського порозуміння“, а викликує дальшейдучі наслідки.

Цей союз можна вважати оборонним відрухом румунського уряду проти завзятої мадярської та болгарської ревізіоністичної діяльности, але не можна не добачити, що в ньому криється новий маневр Комінтерну. При всьому своєму пацифістичному забарвленні (Тітулеску назвав його „миром на Дністрі“!), цей союз не захоплює ні Греції ні Югославії — союзниці Румунії. А ще менше він подобається імперіялістичним суперникам на Балкані: Англії (з уваги на новостворені военні станиці на грецькому побережжі), Німеччині через „вільну руку“ у фінансових клопотах деяких балканських держав) та Італії (з уваги на загрожений Додеканез та суперництво до югославянської приязни). Але й румунські внутрішні політичні чинники відносяться в більшости дуже критично до реальної вартости цього „дипльоматичного дивогляду“.

Ми вже раз згадали в „Ділі“ про погляди поодиноких румунських публіцистів на цю справу, а про пресу нема що й казати, бо вона є в стані примусового „бурґфріден“ із цензурою. (Ліберальний уряд приготовляє саме тепер новорічну несподіванку: пресовий закон!) Тому звернемо увагу на заяви провідних румунських політиків.

На загальному засіданні комісії закордонних справ румунського парляменту, що відбулося 11-го ц. м., мін. Антонеску підчеркнув конечність дальшого румунсько-совітського союзу та додав, що в Женеві прийшло до щирої співпраці із Літвіновим (протиіталійські санкції, Монтре, спільний виступ у справі зміни статуту Ліґи Націй і т. д.). На кінець своєї довшої заяви п. Антонеску пригадав, що підписання торговельного договору зі Совітами принесе дальше поліпшення сусідських взаємин.

Кілька днів перед цією урядовою заявою п. Антонеску говорив в сенаті мін. Яманді й оправдував договір із Совітами так: „Закордонна політика держави ведеться часом і проти загальної опінії („публичного сентименту“), але вона завсіди однозгідна з дійсністю“.

А в палаті послів прийшло до цікавої перепалки між бувшим міністром внутрішніх справ п. Інкулецом (тепер віцепремієр) та провідником лівої партії „царaністів радикалів“ послом Юніяном. Басарабець Інкулец вславився свого часу рішучою поведінкою супроти „антифашистівських фронтів“ та піддержкою правих груп і прискорив димісію п. Тітулеску.

Однак тепер він якось придобрів. Ходить на приняття до совітського посольства — і це власне роздратувало завзятого демократа п. Юніяна. Боронючись п. Інкулец виявив зміну своєї тактики цими словами: „Не повинно нас цікавити, що діється там, у них“ (Совітів), а в дальшому натякнув, що радить і Совітам не встрявати в чужі порядки...

Це були, так би мовити, офіційні обережні вислови членів ліберального уряду Татареску.

Промови представників опозиційних угрупувань були живіші.

Передовсім згадаймо тих правовірних москвофілів, що далі числять на вірність Москви та її даного слова.

В імені таких непоправних радянофілів (Тітулеску, д-р Лупу і ін.) говорив предсідник націонал-царaністів п. Міґаляке. Основними аргументами його заяви були: велика збройна сила Совітів (населення Совітів має 170 міл. а Румунії ледви 20 міл.), спільні інтереси у Женеві, спільна оборона „неподільного миру“ та справа визнання Басарабії.

Другий лідер націонал-царaністів п. Маджару, виступив із своєю власною реввеляцією: „Мусимо признати, що Совіти поводяться людяно з нашими молдаванами за Дністром. Росія є одинокою державою, що дозволила молдаванам вести свої власні школи, свої часописи, із котрих два друковані латинкою“.

Не знаємо, чи ця голосна втіха п. Маджару не розвіялась би, колиб цей почервонілий демократ сам переконався, що у згаданих школах не шанують молдавансько-румунської національности, лише виховують молдаван на інтернаціонально-московських большевиків, та що у згаданих часописах характеризують Румунію як „переходову фазу реакційного фашизму“. До речі: бувший мін. Маджару є знавцем румунських фінансів, але є неточним географом, коли уявляє собі, що автономна молдавська республика є коло Москви — а не є обласною частиною України!

Інші румунські політики, як п. Арджентоніяну (голова партії „аґрарного союзу“) та п. Філіпеску (гол. консерватистів), правда, в засаді не противляться порозумінню із Совітами, але вимагають більшої обережности.

Перший із них признає, що Совіти визнали прилуку Басарабії тільки „де факто“, а другий жаліє, що підписано цей договір під впливом Польщі (польський уряд підписав подібний договір із Совітами 25. VII. 1932 та надіяв, щоб румунський уряд приєднався до подібної акції).

Вище подали ми погляди совітофілів та „невтральних“, а тепер згадаємо другу групу.

Дискусія над точкою „взаємини із Совітами“ заогнилася, коли п. Е. Слатіняну звернув увагу на зростаючу комуністичну загрозу у цілім краю.

Відомий провідник націонал-християн п. Ґоґа заявив, що його партія не може одобрити такої совітофільської політики, бо знає, що „Росія була все голодна на наші (рум.) землі.“ Дальше сказав п. Ґоґа: „Замісць скріпити фронт проти експансії большевизму (натяк на німецько-японський союз), зроблено невибачну помилку, коли підписано договір із Совітами“.

„Скажім, в разі війни Росія буде нашою союзницею. Виграємо війну, то нас збольшевизує червона армія, колиж програємо, то заплатимо за гріхи чужих, марксистівських експериментів“.

Передбачення п. Ґоґи доповнив другий „правий“ політик п. Маноїлеску (ідеольоґ румунської „корпораційної державної системи“) такими вимовними словами:

„Припустім, що обставини поставилиб нас (румунів) в можливе чи неможливе положення як військового союзника Росії — то, запевняю вас, що тоді ціле покоління спротивиться боротися як союзник Москви“.

Наводимо далі уступи з інших промов.

Д-р Вайда-Воевод, предсідник „Нац. Фронту“: „Ми не лякаємось мадярів, — небезпечні є москалі“. Значить, замісць витрачувати всю енерґію проти мадярського ревізіонізму, треба мати ще на увазі російський комунізм!

Знаний румунський антисеміт унів. проф. Куза нарікає, що на 4.000 студентів університету в Яссах (де він професорує) є 1700 комуністів. Навіть п. Йорґа, теж університетський професор, вийшов „із резерви“ та осудив особисту зовнішню політику п. Тітулеску.

Незалежний націоналіст, посол Шейкару, власник букарештенського щоденника „Курентул“, звернув увагу на діяльність совітського посла у Букарешті Островського. Совітський посол знайшов спосіб, щоби придобрити для своєї справи румунську публичну опінію та помістив в жидівському (!) щоденнику „Зоріле“ статтю на тему румунського національного свята 1. XII. та протиревізіоністичних демонстрацій. У цій святочній статті сов. посол не щадив дешевих похвал під адресою румунів, зате зручно оминув справу визнання Басарабії.

П. Шейкару влучно замітив, що волів замісць голосних похвал та порожніх слів дійсні зміни. Бо в Москві далі виходить протирумунський часопис „Красная Басарабія“. В Москві появилась „Нова географія Рад. Союза“,

видана технічним інститутом ім. Сталіна та редагована професором Міхайловом, де на мапі представлено Басарабію як „спірну область“.

Навіть „Журналь де Моску“, якому п. Тітулеску вможливив дебіт на всю Румунію — відважується у своїм числі із 1. XII. містити подібну мапу „великої батьківщини“, де знову представлено Басарабію, як „спірну область“.

Не слабшу відправу дістала кремлівська дволичність від проф. Ж. Братіяна, голови опозиційної демократичної партії „молодих лібералів“. Вірний своїм поглядам, які ми вже реферували були, навів п. Б. новий примір совітської „приязни“: Коли прийшло до підпису залізничої умови (гранична лінія Тягина—Тираспіль), совітські представники оминали технічних висловів: кордон, мито, граничні стійки і т. д... „Ми знаємо їх добре, — казав Братіяну. — Вони є протиревізіоністами у Женеві — а ревізіоністами у Москві“.

Але літвінівські учні з природи не дають себе переконати розумним аргументом. Їх не вдоволяє теж доброзичливе становище румунського уряду до Совітів.

І так бажають собі помочі цілої Малої Антанти. Сов. посол у Букарешті, ставши імпровізованим журналістом, м. ін. пише: „В Европі є осередки неспокою, проти котрих Мала Антанта має (!) звернути свою акцію. Ці осередки відкрив завчасу наш шеф Сталін“...

Як бачимо, кертичну діяльність у Румунії ведуть не тільки „сірі маси“ агентів Комінтерну, але й офіціяльні „полпреди“. І коли Румунія не спаралїжує згори тієї розкладової роботи, готова страшенне дорого заплатити за свою короткозорість.

Др—он.

Успіхи „Просвіти“ — це успіхи на всіх ділянках народнього життя. Занепад освітніх змагань потягає за собою занепад усього нашого дорібку. Шануймо себе. Спішім з „Даром Просвіті“!

Коляда Рідній Школі в 1937 р.

Львівське Воєвідство дозволило на доручення Міністерства Вн. Справ Рідній Школі уладити на області львівського воєвідства збірку дару на коляду У ДНЯХ 7., 8. і 9. СІЧНЯ 1937 р. І В ЧАСІ ВІД 17—23. СІЧНЯ 1937 ВКЛЮЧНО. Можна збирати гроші і рільні продукти на збіркові списки, видані Головною Управою. Збірка в містах може відбуватися близько церков та українських установ. Потрібні уповноважнення для збирачів вишлемо негайно по видрукуванні. Ці повновласти треба буде наклеїти на берілюк збіркового списку. Повітові Союзи (Кружки) Р. Ш. мають ці повновласти виповнити й потвердити у старостві. Всі друки висилаємо тільки до Пов. Союзів (Кружків) Р. Ш. в місцях осідку староства і крім того окремо до Ходорова, Галича, Сколього.

Покищо не маємо дозволів воєвідства у Станиславові й Тернополі. Робимо заходи в тому напрямі. Якщо тільки дістанемо дозвіл на збірку, розішлемо негайно всі потрібні матеріяли так, як сказано вище.

Щоб не припізнювати потвердження уповноважнень владою, — всі Кружки Р. Ш. чи інші товариства або комітети з дотичних місцевостей подадуть Повітовому Союзові (Кружкові) Р. Ш. в місці осідку староства імена своїх певних збирачів. Треба числитися з тим, що очікувані дозволи на станиславівську й тернопільську область можуть прийти за пізно.

Звертаємо увагу, що все вище сказане відноситься до прилюдної збірки на Рідну Школу, а не до релігійно-звичаєвої коляди.

ГОЛОВНА УПРАВА РІДНОЇ ШКОЛИ.

Новий конкурс „Діла“ на економічні статті.

Як відомо нашим читачам, зпоміж надісланих статтей для попереднього конкурсу, уфундованого в „Ділі“ п. Василем Тихим з Америки, жюрі признало тільки 6 авторам грошеві нагороди. Для чотирьох нагород (для І-ої в сумі 10 ам. долярів і для трьох по 3 ам. доляри) не найшло жюрі відповідних кандидатів (див. „Діло“ ч. 81). Тому розписуємо отсим

ЧЕРГОВИЙ КОНКУРС

на тему

„ЯК ЗОРГАНІЗУВАТИ УКРАЇНСЬКИЙ ДОМАШНІЙ ПРОМИСЛ?“

Тему вибрало жюрі, признаючи справі організації нашого домашнього промислу першорядну вагу, а для дальшого господарського розвитку українського народу — велику актуальність.

Нагороджених буде 5 статтей, а саме:
1-а нагорода — рівновартість у золотих 6 ам. дол.
2-а нагорода — рівновартість у зол. 4 ам. дол.
3-я нагорода — рівновартість у зол. 3 ам. дол.
4-а нагорода — рівновартість у зол. 3 ам. дол.
5-а нагорода — рівновартість у зол. 3 ам. дол.

Засаднича вимога: річевий підхід до теми і можливість здійснення поданого проекту.

Розмір статті повинен не переходити розміру нормальної газетної статті (200—300 рядків).

Статті писані по змозі на машині, треба надсилати в замкнених ковертах із зазначенням назовні: **Для конкурсу.** Справжнє прізвище автора треба помістити в окремій меншій коверті, яку жюрі відчинить уже після признання нагороди.

Речинець, до якого прийматимемо згадані статті, **31-го грудня ц. р.**

Провідника фінляндської партії „ляпівців“ отроїли?

14. ц. м. помер, буцімто на запалення легенів, лідер правої фінляндської партії „ляпівців“, Віктор Козоля. Тимчасом 4 місцеві лікарі не хотіли видати свідоцтва смерти, бо в недузі Козолі не було симптомів запалення. По місті розійшлися чутки, що Козолю отруїли аршеніком,

подібно як 1931 року шефа військового муніційного заведення та шпитального лікаря з м. Ляпуа, де помер Козоля. З огляду на те тіло Козолі піддали секції — **вислідн ще невідомі.** Цікаво, що 22. ц. м. померла також на запалення легенів, доглядачка Козолі.

Похорон вождя „ляпівців“ відбудеться завтра. Президент помилував сина Козолі, засудженого на 8-літню вязницю за вбивство одного комуніста.

ЯРОСЛАВ ПАСТЕРНАК.

Давидгородецькі князі.

Чимраз частіше трапляються випадки, що археольогія подає помічну руку історії та добутим із землі, наскрізь обєктивним матеріялом помагає вияснити неодно місце найстарших наших історичних джерел, справляє в дечому їх дані, льокалізує в терені їхні вістки, а нераз виявляє зовсім незнані сторінки українського життя з часів першої державности. На один такий новий випадок можемо вказати саме тепер.

Мале поліське містечко Давидгородок, знане досі, як наш Куликів та Угнів, із добрих шевців (а до поліського болота треба добрих чобіт!), прославилося в останніх часах важним археольогічним відкриттям, яке у звязку з київським літописом розяснює мабуть дефінітивно одну темну досі сторінку історії турово-пинської области українських земель.

Лежить цей Давидгородок над Горинем, неповна дві милі від його устя у Припеть, на перехрестю двох великих водних шляхів. Один із них, вздовж Припеті, лучив Польщу Пястів з українськими землями над Дніпром і тим шляхом прийшла Христова віра на Полісся, другий прямував до нього вздовж Гориня із густо заселеної Волині на північ через непрохідні поліські болота.

Сама назва місцевости та велике городище у ній із княжих часів вказують виразно на те, що заложив її якийсь князь Давид. Коли розглянутись у наших літописах цього часу, то згадується там аж десять князів того імени, але основником Давидгородка міг бути тільки один

Давид Ігоревич, внук Ярослава Мудрого. Як син волинського князя Ігоря заняв він був спершу Тмуторокань, відтак Олеше над устям Дніпра, де головним джерелом його доходів були великі мита, накладані на чужих купців. Випертий звідтам вернувся Давид назад у рідні сторони і маючи свого роду торговельну практику, осів у 1100. р. у Дорогобужи над Горинем, черпаючи певно знов зиски із згаданого торговельного шляху вздовж цієї ріки.

Від того часу аж до його смерти у 1112. р. літописи не згадують вже про нього, тільки пізніше син його Всеволод титулується князем „із Городка“, себто напевно із нинішнього Давид-Городка, заснованого його батьком десь між 1100—1112. р. Один раз у Іпатськім літописі Всеволод названий князем „із Городна“, при чому буква „н“ поправлена відтак на „к“. На тій підставі думав дехто, що було окреме удільне князівство у Городні і щойно тепер зайшла подія, яка вповні потвердила, що не про Городно там річ ішла, тільки про Городок.

На забутому городищі у Давидгородку копали в кінці жовтня ц. р. рови на фундаменти під нову православну церкву, на місці, де згоріла попередня, і при цій нагоді зробили незвичайно цінне археольогічне відкриття.

Передовсім показалося, що це городище належить до типу т. зв. болотяних городищ, себто на цілу свою висоту пятьох метрів було штучно насипане серед болота довкола (повна аналогія до нашого княжого Белза та Звенигорода). Тому тепер на фундаменти під мурований храм прийшлося копати дуже глибоко, аж до твердого грунту і при цьому натрапили спершу на поперечні грубі бальки. Вирубували їх, різали пилами вппоперек і копали дальше.

Натрапили на деревляний поміст, щось у роді грубого хідника. Прорубали його...

Під ним прийшли на дубові палі, масу черепя із кухонного посуду княжої доби, кілька рогів із лося, кістяні вироби незнаного вжитку, якісь прикраси кістяні з типовим орнаментом, аж нагло стукнули лопати об щось порожнє. Показалося 15 масивних дубових домовин, без сліду вживання при них пили та цвяхів, під низьким склепінням теж із дубових брусів та палів, а у них мужеські та жіночі кістяки у гостроносих постолах із лосячої шкіри. З одежі залишились тільки дрібні клаптики досить грубого „згрібного“ полотна.

Коли ближче оглянули це місце розкопів по якімсь часі Антін Луцкевич, директор білоруського музею у Вильні та д-р Роман Якимович, директор Державного Археольогічного Музею у Варшаві, показалося, що це памятки із XII. ст., а у дубових домовинах у спеціяльній крипті під колишньою княжою церквою можуть спочивати хіба тільки давигородецькі князі: Давид Ігоревич, його сини Всеволод і внуки Борис, Гліб та Мстислав, усі із своїми жінками, відтак і дехто з визначних бояр.

Це щойно другий на західно-українських землях випадок, де найдених наших князів можемо назвати по імени (першою була домовина князя Льва у Лаврові 1767. р.) і тому тим більша шкода, що робітники помішали тепер княжі тлінні останки, закопуючи їх в іншому місці.

Дубові бруси, дошки та палі, нищені так безоглядно ними без фахового нагляду — це напевно останки княжих будівель, оборонних веж мостів через болото. Керамічні фрагменти, збирані з кожної верстви окремо, моглиб їх добре датувати. На жаль вони лежать тепер всуміш на

Що треба знати, щоб купити землю при парцеляції.

В останньому часі багато людей звертається до Т-ва „Сільський Господар" у Львові за інформаціями у справі купна землі при плянованій урядом парцеляції. В цій справі містимо статтю інж. Лапчука передану нам з „С. Г." — Прим. Ред.

Ледви чи багато наших людей, які хочуть купити землю при парцеляції, знає, як поводитись і які заходи слід поробити, щоб купити землю з парцеляції. Тому не від речі буде подати найважніші моменти з заходів при парцеляції, які повинен знати кожний, що сам купує або радить другому купити землю при парцеляції.

Отже власник більшої земельної власности мусить мати дозвіл на продажу-парцеляцію землі від старости. Про це слід розвідати у старостві або в управі збірної громади, на просторі якої лежить земля, що її парцелюють. **Не можна купувати двірської землі без дозволу старостава, бо можна втратити всі гроші, заплачені за землю.** З дозволу слід довідатися, чи є які довги на парцельованій землі, якщо є, то чи є згода кредитової установи на т. зв. сеґреґацію довгів, себто перенесення довгу на поодинокі парцелі, так, щоб купуючий знав, кільки переймає довгу до сплати. З дозволу довідається покупець, хто має право переводити парцеляцію, чи власник чи повновласник та з ким заключувати т.зв. передвступні умови купна-продажі і кому вплачувати задаток. У зізволенні є подано, в якому речинці мають право першенства купна малоземельні селяни сіл, що межують з парцельованим обектом. Коли такий речинець (принайменше 1 місяць) мине і ніхто з малоземельних не зголосився до купна землі, тоді продають землю, кому подобається. Такий речинець має бути оголошений в дотичній волосній управі .

Отже якщо є дозвіл на парцеляцію землі даного двора (чи церковного ґрунту), тоді мають в означенім речинці зголоситись до купна землі малоземельні хлібороби сусідніх сіл. При зголошенні мають селяни предложити квестіонарі про їх родинний і маєтковий стан, релігію,відношення до військової служби, і т. п. Такі квестіонарі видає волосна управа. Коли не може дійти до згоди з приводу зависокої ціни купна, тоді слід внести подання (вільне від стемпля) до воєвідської земельної комісії за посередництвом старостава, щоб комісія устійнила висоту ціни продажної землі. Після поновного оголошення рішення воєвідської зем. комісії про висоту ціни парцельованої землі слід знову зголоситись малоземельним в означеному речинці до заключення передвступної умови купна-продажі. В цій умові слід устійнити докладно речинці платности евентуальних сплат, виєднати довгоречинцеву позичку в державному Рільному Банку, устійнити хто поносить нотаріяльні кошти і т. п. При цьому зазначуємо, що кошти самої парцеляції (подання, землемір і т. п.) спадають на власника парцельованої землі.

Коли селяни не погодяться тепер що до ціни, яку визначила комісія, то не означає, що малоземельні зреклися права купна. Тоді парцелюючий має право продавати землю, кому подобається, отже і кольоністам, але по ціні вищій, як домагався від малоземельних. Колиб продавав по ціні, яку давали малоземельні, то тоді вони мають право дальше домагатися продажі їм землі.

Отже при кожній парцеляції слід придержуватись вище згаданих вказівок.

Якщо селяни заключать передвступні умови (вплатять задатки), тоді парцелюючий в означеному у дозволі речинці предкладає в старостві до затвердження проект парцеляції і виказ набувців. До 1 місяця мусить староста видати рішення в цій справі, бо в противному випадку доходить до затвердження на основі самого закону. Слід допильнувати, щоб у проекті парцеляції **кожному покупцеві визначені були окремі парцелі (ніколи на спілку з іншими!)** Якщо би парцелюючий заслонювався тим, що вже проект затверджений, слід домагатися зміни до проекту так, щоб купуючі мали окремі для себе парцелі. Староста оголошує до 2 тижнів рішення про затвердження або відкинення проекту парцеляції і виказу набувців на таблиці оголошень у старостві і в дотичній волосній управі. Отже там можна довідатись про рішення старости. На випадок незатвердження або зміни у напрямі парцеляції незгідних з умовою, слід до 2-ох тижнів від дня оголошення (поданім в рішенні) внести відклик (вільний від стемпля) за посередництвом старостава до воєвідської земельної комісії.

Після затвердження проекту парцеляції і виказу набувців, обі сторони, себто парцелюючий і набувці списують нотаріяльний акт купна-продажі і вносять його до табулі-ґіпотеки. Коли є позичка Зем. Банку, тоді нотар робить застереження в нотаріяльнім акті чи пак Банк в ґіпотеці, що без дозволу старости (Банку) не можна ані продати, подарувати ані поділити купленої землі аж до сплати довгу в Банку.

Якщо хто купить землю на парцеляції за готівку, тоді може її збувати з хвилею, коли дістане нотаріяльний акт і навіть в тому самому акті може відступити набуту землю з парцеляції, кому йому подобається.

Зовсім інша справа, коли не хочуть продавати нашим селянам землі тому, що вони українці чи греко-католики або місцеві римо-католики. В тому випадку слід придержуватись того, щоб тими покупцями були малоземельні селяни, себто такі, що посідають як свою власність менше, ніж 4.5 га землі (7 морґів 1411 сяжнів).

Отже парцелюючий має право відмовити продажі землі тому, що не має землі в селі, що сусідує з парцельованою землею, або має більше як 4.5 га. На це слід звертати увагу, бо тільки малоземельним прислугує першенство при парцеляції; всім іншим рільникам продає парцелюючий кому подобається. Тому треба освідомити малоземельних, щоб вони купували землю при парцеляції і в цьому допомогли їм наші кредитові установи та богатші селяни. Крім того першенство купна має двірська служба, форналі, якщо їх звільняють зі служби внаслідок парцеляції. Одначе коли звільнений форналь зрікається права купна землі, прислугує йому право домагатись відправи.

Тому, що всі подробиці тяжко вияснити в одній статті по інформації слід звертатися до Товариства „Сільський Господар" у Львові, Ринок 10. Одночасно зазначуємо, що „С. Госп." дає інформації лише членам своїх кружків.

—o—

На еспанських фронтах.

Комунікат нац. головної кватири повідомляє, що **під Теруелем полягло понад 300 червоних.** Також наступ червоних під Малягою заломився — вони залишили на побоєвищі кільканадесятьох убитих.

купах викиданої глини і стратили усю свою стратиграфічну вартість. Із тих, які я дістав із Білоруського Музею у Вильні до означення, найстарші походять справді десь з XII. ст., і це годилося б добре із фактом заснування Давидгородка Давидом Ігоревичем. Частину можна віднести до XVI.—XVII. ст., деякі походять аж з кінця XVIII. або початку XIX. ст., що вказує мабуть на безперервне замешкання городища аж до нинішніх часів.

На всякий випадок давидгородецьке городище, як цінний причинок до середньовічної історії нашого Полісся, заслугує на скорий систематичний обслід та пильну консерваторську опіку. Перевести у Давидгородку археольоґічні розкопи пропонували деякі чинники у Вильні, одначе на перешкоді цьому стоїть брак покищо дозволу для мене на такі досліди в терені поза трьома східногалицькими воєвідствами. На інтервенцію з Варшави перервали на якийсь час праці біля нової церкви на городищі, але делеґація місцевих шевців виєднала у президента держави відклик цього розпорядження і тепер мабуть тільки зима не дозволяє несвідомим громадянам Давидгородка нищити дальше цінної памятки їхньої старовини. Що з весною буде, чи найдуться відповідні фонди та прийде скоро фахова інтервенція, це вже друга річ.

При незвичайно цікавих тамошніх находах скористала теж і церковна археольоґія, добуваючи новий доказ на твердження, що нинішні церкви, коли вони збудовані на давніх городищах, стоять звичайно на місці колишніх храмів. Ті знову заняли нераз місце ще давніших поганських „капищ", як їх називають наші середньовічні церковні автори.

В обороні рідної землі.

ПРОТИКОЛЬОНІЗАЦІЙНЕ ВІЧЕ В МИКЛАШЕВІ ЛЬВІВСЬКОГО ПОВІТУ.

За ініціятивою місцевої управи УНДО відбулося в Миклашеві 22. ц. м. протикольонізаційне віче, в якому взяло участь 350 осіб. По виборі президії, у склад якої увійшли: п. Данило Моравський як предсідник, п. Василь Возьний як заступник (обидва з Миклашева) та п. Гарапа Степан з Підберізець як секретар, представник Ц. К. УНДО ред. З. Пеленський виголосив реферат у земельній справі. По рефераті ухвалено відомі протикольонізаційні резолюції. Відспіванням нац. гимну покінчено віче. На вічу був присутній представник львівського повітового старостава.

ПРОТИКОЛЬОНІЗАЦІЙНА НАРАДА В СЕЛІ ГОРОНОГРОДІ ГМ. ТУЧИН НА ВОЛИНІ.

Дня 6. ц. м. відбулася в Гороногроді гм. Тучин довірочна нарада в земельній справі, на яку прибуло: голова ПНК УНДО в Рівному п. Василь Ярмолюк і п. П. Либак. Нарада відбулась у Просвітянській Хаті. Прибуло на неї 87 осіб. До президії наради вибрано пп. В. Климчука предсідником, Лукаша Зозуляка заступником і Василя Омельчука секретарем. По рефераті п. Ярмолюка присутні одноголосно ухвалили відомі протикольонізаційні резолюції.

ПРОТЕСТАЦІЙНА ДОВІРОЧНА НАРАДА В РІВНОМУ.

Дня 14. ц. м. відбулася в Рівному довірочна нарада в земельній справі. Присутніх було 40 осіб, які заступали 14 сіл рівенського повіту. Головою наради вибрано п. Івана Оболонського з Клеваня, заступником п. Нестора Кузьмінця з Тюткович, секретарем п. Панька Либака з Рівного, членами пп. С. Грицюту з Колоденки, М. Пастушка з Ільна, Я. Півоварчука з Тайкур, Г. Ковальчука з Мнишина, О. Гоменюка з Вандополя, М. Семенюка зі Шпанова, В. Пончука з Прусок. Промовляли: В. Ярмолюк, Іван Оболонський, Роман Бобешко, Панько, Либак, Сидор Грицюта та Іван Морозюк. Присутні одноголосно ухвалили відомі протикольонізаційні резолюції.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Американський посол Стен вніс законопроект, на основі якого зі Злучених Держав мали би видалити всіх чужинців, що дістають допомоги та обнизити річний імміґраційний континґент зі 153.000 на 14.000.

Альбанське пресове бюро заперечує чутки про подружжя альб. короля Ахмета Зоґу.

У Франції великі харчеві крамниці будуть відчинені не зважаючи на страйк персоналу.

Ємен веде переговори зі Суданом у справі скріплиння та поширення господарсько-політичної співпраці.

Німецького ґенерала фон Зекта похоронять — на приказ Гітлера — на державний кошт. Похорони відбудуться завтра в великими парадами; на всіх державних будинках вивісять жалібні прапори.

Португальський уряд заборонив совітським громадянам перебувати в португальських кольоніях.

Французький уряд підніс мито на вивіз заліза, щоб його спинити. У Франції тепер помітне велике запотребування на залізо з огляду на поважні військові замовлення.

Югославія хоче заключити з Болгарією договір вічної приязни і вже предложила той проект Малій та Балканській Антанті; мабуть за винятком Греції й Румунії всі інші держави погодилися на те.

ПРАВНИЧА СТОРІНКА.

Воєнні могили і цвинтарі.

У „Деннику Законів" зі 7. листопада 1936. р. (ч. 85 поз. 595) появився виконний розпорядок міністра внутрішніх справ до закону з 28. березня 1933. р. про воєнні могили і цвинтарі. Тому, що українські землі у Польщі засіяні могилами наших героїв з останніх визвольних змагань, подаємо суттєві постанови цього закону і розпорядку, щоб наше громадянство знало, як боронити їх перед нищенням та як віддавати належну нашим героям пошану.

Воєнними могилами вважає закон: 1) могили полеглих у боротьбі за незалежність Польщі; 2) могили вояків, полеглих або померших з приводу воєнних ділань, без огляду на національність; 3) могили сестер милосердя і всіх осіб, які полягли або померли з приводу воєнних ділань, виконуючи доручені їм справи при якійнебудь військовій формації; 4) могили полонених та інтернованих осіб та 5) могили виселенців з 1915. р. Родинні могили, хочби в них були поховані вище згадані особи, не вважаються воєнними могилами.

Воєнними цвинтарями вважає закон цвинтарі, призначені до хоронення тіл вище згаданих осіб. Воєнні могили повинні бути засадничо згуртовані на воєнних цвинтарях (ст. 1).

Воєнні могили без огляду на національність і віроісповідання похованих осіб та формації, до яких вони належали, слід зберігати й окружати належною тим місцям пошаною і повагою (ст. 2).

Державний скарб може на основі добровільного договору або примусового вивласнення придбати на власність ґрунти з воєнними могилами і цвинтарями та ґрунти, потрібні до заложення таких цвинтарів і могил крім ґрунтів віроісповідних або громадських цвинтарів (ст. 3).

Владі прислугує право доручити ексгумацію тлінних останків з воєнної могили і перенести їх до іншої могили (уст. 1). **Влада може теж на умотивоване прохання родини, окруження похованої особи у воєнному цвинтарі або громадської установи дозволити на ексгумацію тлінних останків з воєнної могили, перенесення їх на інше місце у краю і за кордоном та на спровадження тіла з чужої держави, щоби поховати у воєнній могилі у краю (уст. 2, ст. 4).**

Дозволу влади треба на переведення земельних робіт, будову памятників та інших уладжень на цвинтарях і воєнних могилах. Дозволу влади потрібно теж на фотографування і вла́джения ситуаційних плянів воєнних цвинтарів і могил, які лежать поза віроісповідними і громадськими цвинтарями (ст. 5). За нарушення постанов ст. 4 уст. 2 і ст. 5 та за негідну поведінку на воєнним цвинтарі або на могилі, якщо це не проступком за який грозить більша кара, адміністраційна влада може покарати карою арешту до 6 тижнів і грівною до 500 зол., або одною з цих кар (ст. 9).

Могили і воєнні цвинтарі залишаються під опікою держави; зверхній нагляд над ними виконує міністр внутрішніх справ зі збереженням прав релігійних союзів та інших віроісповідних осіб, управ, громад і військових установ.

КОМПЕТЕНЦІЯ МІНІСТРА ВНУТРІШНІХ СПРАВ ТА ВОЄВОДИ.

До компетенції міністра внутрішніх справ належить: 1) затверджування плянів воєнних цвинтарів; 2) справа спроваджування тлінних останків з чужої держави та хоронення їх на воєнних цвинтарях; 3) дозвіл на вивіз тлінних останків з цвинтаря або воєнної могили поза кордони Польщі.

До компетенції воєводи належить: 1) справи ексгумації та перенесення тіла з цвинтаря або воєнної могили на інший цвинтар або до іншої воєнної могили; 2) дозвіл на ремонт або будову нагробників, на будову памятників, на виконуванню земельних робіт та інших уладжень на воєнних цвинтарях і затвердження проектів будови памятників та проектів інших уладжень; 3) дозвіл на фотографування могил; 4) справи загальної управи воєнних цвинтарів, у першу чергу звязаних з евіденцією, ремонтом та вдержанням воєнних могил і цвинтарів та справи звязані з управильненням власности ґрунтів, занятих під воєнні цвинтарі. У згаданих справах міністер внутрішніх справ порозуміваєтьcя з міністром військових справ, воєвода з вдповідними військовими властями.

Про задуману з уряду ексгумацію тлінних останків з воєнної могили влада повідомляє родину, якщо знає її адресу. Влада взиває родину покійного, щоб заявилась, чи не задумує в означеному речинці ексгумації забрати тлінні останки з воєнного цвинтаря або могили, щоб поховати їх у родинній могилі або на загальним цвинтарі. Безпосередній нагляд над станом воєнних цвинтарів та могил належить до управи відповідної громади. На випадок ушкодження могили або якихнебудь уладжень на воєнному цвинтарі управа громади обовязана повідомити воєводу. Якщо воєвода доручить громаді або вона згодиться безплатно вдержувати воєнні могили і цвинтарі, тоді до її обовязків належить постійна консервація і ремонт могил та направа всяких ушкоджень. Якщо міністр внутрішніх справ перекаже цей обовязок удержування воєнних могил і цвинтарів орґанізаціям або суспільним установам, тоді воєвода має нагляд над виконанням цих обовязків.

Згаданий виконний розпорядок обовязує від дня оголошення, себто від 7. лисопада ц. р.

—o—

Законопроект про спільне добро.

Міністерство хліборобства розіслало минулого тижня хліборобським палатам законопроект про спільне добро, щоб вони негайно висловили свою опінію і відослали до 12. ц. м. назад до міністерства. Цей поспіх вказує найкраще, що уряд внесе цей законопроект до сойму. Слід згадати, що львівська хліборобська палата, по нараді з представниками хліборобських орґанізацій дня 11. ц. м., — на якій був теж представник Т-ва „Сільський Господар", поставилася прихильно до цього законопроекту. Подібні опінії висловили теж інші хліборобські палати і тому сойм напевно цей законопроект прийме. Тому слід нам познайомитися з головними постановами цього законопроекту.

З мотивів до цього законопроекту довідуємося, що в Польщі загальний простір спільних дібр сягає тепер 1,200.000 га; на просторі трьох воєвідств у Сх. Галичині було в 1921. р. 408.000 га. Господарка на спільних добрах (громадських пасовиськах, лісах і полях) на загал некорисна. І так пасовиська здебільша забагнені. Крім того надто велика кількість худоби зовсім витоптує траву, перемішуючи її з болотом і такі забагнені пасовиська по двох-трьох місяцях взагалі непридатні до вжитку. З громадськими лісами теж не краще, бо їх постійно нищить хто хоче і не хоче, а громадські поля зле управлені, покриті хоптою і бурянoм. До того між особами, які користають зі спільного добра доходить постійно до суперечок, а то й самосудів. Щоб припинити цю невідповідну і часто грабункову господарку, законопроект змагає до устійнення уділів поодиноких учасників у спільним добрі і до поділу таких дібр у деяких випадках. Устійнення уділів, себто прав поодиноких учасників у спільному добрі управильнить правний стан володіння цього добра. **Законопроект виходить зі становища, що за всяку ціну слід довести до поділу спільних дібр між двома або й більше громадами та між дворами і громадами,** бо господарка на таких спільних добрах зправила неможлива та дуже часто доводить лише до численних спорів. За те поділ спільного добра у громаді (пасовиська, ліса і т. д.) здебільша недоцільний і законопроект залишає поділ цього добра ініціятиві учасників-селян. Від їх рішення буде залежати, чи перехід від спільного до індивідуального посідання ґрунтів є для них з господарських мотивів корисне (ст. 23 і 24).

Як-же законопроект управильнює справу уділів поодиноких спільників? У першу чергу законопроект залишає цю справу добровільному поділові самих селян на основі безспірного посідання з останніх 5-ох років або своєчасно заключених усних чи письменних договорів. Якщо добровільно не дійде до устійнення уділів поодиноких селян, тоді законопроект передбачує такий поділ: **половину вартости спільного добра ділиться на рівні части, другу половину розмірно до простору поля, яке посідають поодинокі учасники-селяни або розмірно до числа худоби, устійненого в документах.** Якщо дійде до такого поділу спільного добра між селян у громаді, тоді треті особи, яким прислугувало право служебности (пр. переїзду, перегону і пиття води) на такому спільному добрі, дістають відшкодування.

Зате законопроект зовсім не подає основ загосподарування спільного добра і тому львівська хліборобська палата поставила внесок, щоб міністерство опрацювало окремий законопроект про загосподарування спільного добра.

Якщо вже законопроект стане законом, тоді основно обговоримо його постанови.

—o—

Присуд Найвищого Суду у справі адвокатських аплікантів.

Праця адвокатського апліканта **в канцелярії свого патрона не є наємною працею, але обовязковою законною працею з метою підготови до майбутнього адвокатського звання. Основою цієї праці не є договір про науку, але передовсім впис на листу адвокат. аплікантів. Цей впис узалежнений від заяви патрона приняти апліканта до своєї канцелярії і від приречення, яке складає адвокатський аплікант на руки декана Адвокатської Палати після вписання на листу адвокатських аплікантів. Бюрова і канцелярійна діяльність апліканта належить до практичної ділянки адвокатських агенд, з якими адвокатський аплікант повинен познайомитися. І хоч аплікант полагодує ці бюрові та канцелярійні справи, але ще тим самим не належить до канцелярійного персоналу, себто умових робітників згідно зі ст. 2. розпорядку про умову праці умових робітників. Тому теж спір на тлі праці адвокатського апліканта підлягає компетенції загального суду, а не компетенції суду праці** (оречення Найвищого Суду, 3. XII. 1935. II. С. 1742/35).

—o—

Свідоцтво моральности для п. Сімпсон.

По приїзді п. Сімпсон до Канн, де вона спинилася у панства Роджерс, приїхав до віллі п. Роджерс відомий англійський лікар гінеколоґ д-р Кірквуд. У звязку з приїздом цього лікаря появилися у пресі ріжні здогади на тему інтимних взаємин між п. Сімпсон і колишнім королем Едвардом VIII.

Тимчасом приїзд д-ра Кірквуда до Канн стоїть у тісному звязку з розводом п-і Сімпсон. Чому? Згідно з англійським законом судовий присуд у справі розводу стає правосильний щойно тоді, якщо буде ствержене, що до 9-ох місяців від судового присуду жінка, яка бажає розвестися зі своїм чоловіком, поводиться згідно з вимогами закону. Якщо жінка поводиться в тому часі надто свобідно, тоді дитину, яка приходить на світ у згаданому часі 9-ох місяців, уважає закон шлюбною, її батьком первісного чоловіка розведениці, а присуд про розвід тратить свою силу. І саме д-р Кірквуд, що їздив до Канн, був тим лікарем знавцем, від опінії якого про здоровля п. Сімпсон залежить доля цілого її розводового процесу зі своїм другим чоловіком п. Сімпсоном.

ЯКА ПРИЧИНА ПОВЕНІ РОЗВОДОВИХ ПРОЦЕСІВ В АМЕРИЦІ?

Розводові процеси є найпекучішою проблємою, яка ворушить уми правників Злучених Держав. Діється це тому, що американський закон знає лише одну причину до розводу, а саме чужолоство. Тому заінтересовані подруги з найбільшою точністю підготовляють потрібні докази, на основі яких суддя дає розвід. Одначе найчастіше подруги, які хочуть розвестися, послугуються у суді фальшивими свідками та іншими, спеціяльно придбаними з цією метою доказами. Такі „втомлені" подруги аранжують подружу невірність використовуючи темний елемент — мужчин і жінок, які за відповідну суму долярів — грають ролю тих третіх осіб, „приятелів" і „приятельок", що доводять до зломання подружої вірности й опісля зізнають у суді корисно для одного з подруг. Ось чому у Злучених Державах так легко дістати розвід.

СТОРІНКА БЕЗ ПОЛІТИКИ.

Відпадки і їх вартість.

Що робити зі сміттям? Кожне велике місто викидає рік річно велитенські кількости всяких відпадків які сумарично називаємо сміттям. Винахідники давно занималися питанням доцільного зужиткування сміття і крім практичного застосування маємо багато навіть фантастичних, напр. використання міліонів ножів до жилеток, до виробу штучних мас, навіть пряжі, заміни в золото... Деякі держави, головно Німеччина, яка стоїть на порозі свого чотиролітнього пляну, давно поважно працює над доцільним використанням усіх своїх відпадків, причім показується, що вартість сміття зовсім не така мала. Вичислили, що в 17 міліонах німецьких господарств і ремісничих варстатів пропадає річно 2 міліони сотнарів товщів а в лушпинні 4 міл. сотнарів картоплі. А кілько то викидаємо на сміття тканин, паперу, шкіри, цинових тубок, заліза, міди, костей і т. д. і т. д.! Із самих коробок на консерви можна булоб одержати міліон кільограмів доброї цини — коли б її тільки позбирати. На тубки зуживає Німеччина річно приблизно 1½ міл. кґ. цини. Коли вживаємо твердої води до прання і миття, пропадає даром 80 міл. кґ. мила. Безліч харчевих готових виробів пропадає по склепах через недостачу холодільників, невідповідне виготовлення, погане та невміле переховування. Білля знищиться дуже скоро, якщо прати його в твердій воді. В старих печах при невмілому топленні пропадає вугілля на 100 міл. марок. Також пропадає багато ґазу й електрики при свіченні і паленні. Старі жарівки зуживають непомірно багато струму. Через недбальство попадають на смітники дорогі пакункові папери, шнурки, деревляні та картонові скринки і коробки. Це все можна доцільно переробити. Це великий поступ німецької техніки, яка навчилася використовувати таке „сміття". Давніше вживали сміття майже виключно до заповнювання ям, болот і т. п. Тепер міста почали краще зуживати свої відпадки. Всі міста мають тепер відповідні перерібні сміття. Перша така, доволі примітивна фабрика повстала в Будапешті, потім у Гамбурзі після епідемії холери в 1892 р. Тепер сміття розкладають на складові частини і частину спалюють, використовуючи тепло в фабричний спосіб а попіл зуживають як штучний навіз. В Кельні 1933 р. перероблено 150.000 кґ. сміття. При тім одержано 3.000 тон цінних старих металів, 61.000 тон доброго навозу, 88.000 тон спалено з додатком 10 відсотків гіршого вугілля. З того одержали 40.000 кґ. жужлю для будівель і 9.05 міл. кільоватгодин електрики. Продали 6.03 міл. кільоватгодин. Використання сміття дозволило би 45 найбільшим німецьким літакам зменшити довіз ярини на половину. При цьому найшло би роботу 25.000 робітників і вижило би додатково 2—3 тисячі родин. При теплярнях моглоб утриматися ще багато родин.

Дуже важним питанням для міст являється використування технічних вод, які досі йдуть до рік. Автім уже деякі міста використовують свої відпадкові води для погноювання та поливання.

Використовується також затроєні води деяких фабрик. Завдяки видістанню фенолю заощаджують його 10.000 тон у самім Рурі і переробляють на синтетичні смоли. Спаленням намулу емшерське товариство одержує 100 міл. кільоватгодин. Велитенські багацтва пропадають підчас повені, коли то вода забирає рілю.

У різнях можна безумовно все використати і там ще пропадає надто багато. В Німеччині родиться річно 8 міл. телят, з яких половину ріжуть до 3 місяців. Що дня родиться 80.000 поросят, які ріжуть до року. Річно ріжуть 30 до 35 міл. голів худоби (свиней, рогатої худоби, овець, кіз, коней, кріликів). Самої крови пропадає 20 до 25 тисяч тон річно. З крови можна одержати 59 цінних перетворів, як лічничих препаратів, альбуміну для поживи, фотографії, пластичних мас, кровного вугля, погноїв і т. д. Із костей одержуємо желятину, клей, ґліцерину, олії, кістяну муку, фосфорну кислоту, кість для виробів і т. д. З худоби використовують усі залози для одержання препаратів. Роги і копита переробляють на ріг або навіз, також волосну щітину і пера.

Величезні скількости товщів пропадають рік річно в різнях і ресторанах. Щорічно сходить до каналів 9 міл. куб. метрів води з вивару ковбас! Сьогодні лапки в каналах хоч почасти виловлюють товщ із тих вод. Одна тільки різня у Бон дала 1934 р. 7065 кґ. товщу а 1935 р. 5754 кґ., кістяної муки 8279 кґ. і 7301 кґ. а товщу з лапок 1935 р. вже 6.000 кґ. Сучасна техніка вміє використати вповні безумовно всі товщі, навіть зовсім попсовані. Одна товщева лапка одного ресторану в Дісельдорфі дає річно 600 кґ. товщу а середня фабрика ковбас 1200 кґ. з вивареної води.

Для цілого державного господарства дає це великі цінности.

Неменше цінний пил усяких фабрик. Пил фабрик цементу дає убитий потасовий навіз, пил із пряділень льону дає віск, з вовняних фабрик — лянолін, з гут цінні метали.

В лісах маємо жолуді для випасу свиней, букви для виробу цінного олію, з лушпинням пропадає 30% картоплі. Гнилу картоплю можна переробляти на олій (роблять це вже почасти в Австралії) і також відпадки з винниць. Кавчук можна реґенерувати до 1/3 попередної вартости.

У кравців, шевців, столярів, слюсарів — усюди находимо дуже багато відпадків. Сировина має бути не тільки перероблена, по зужитті повинна бути знов використана.

Коли це все робить Німеччина — то тим більше цікавить ця справа інші менше заможні народи.

МЕШКАННЯ „БРАТІВ ЛЕТУНІВ" КУПИВ ФОРД.

Генрих Форд купив дім братів Райт, де вони перед 31 роками вибудували перший справжній летунський прилад-літак. Справді по американськи велів автомобілевий король розібрати цілий будинок, перенести камінь за каменем і в Діборні знову відбудувати. Покищо цей будинок є ще в Дайтоні і кімнати, де колись містились варстати вельорепаратури „літаючих братів" займає фризієрське заведення. На першому поверсі, там де колись оба брати опрацьовували свої пляни, мешкають комірники. Як тільки вони випровадяться, негайно цілий будинок розберуть. Кожний камінь і кожна цегла дістане своє число, так що при відбудові не буде ніяких навіть найменших труднощів. Цей дім дістане почесне місце біля оригінальної лябораторії Едісона, де великий винахідник досліджував електричне світло.

БОЖЕВІЛЬНИЙ НА ПАРОПЛАВІ.

Перед двома днями подали ми були вістку, про жахливу подію на морі. Сьогодні подаємо деякі подробиці цієї події.

Корабель „Ґрінсгольм", який правильно курсує між Швецією й Америкою, вернувся перед кількома днями до пристані Готенбурґу після незвичайно жахливої плавби, що підчас неї корабель малощо не згорів і не затонув разом із пасажирами.

На повнім морі, тоді коли ціла корабельна залога боролась із буревієм, один із пасажирів, божевільний, підпалив приміщення корабельного ресторану. Пожежа поширювалась із такою швидкістю, що капітан рішився вже посадити пасажирів до рятункових човнів. Тільки завдяки величезній посвяті й енерґії цілої дружини пожежу вгасили після двох годин важких змагань. Коли божевільного привели до кімнати капітана і почали питати про причину вчинку, він відповів:

— Так, це я підпалив пароплав. Чому я зробив це? Мені дуже хотілось подивитися, як потапає палаючий корабель. Цеж справді прегарний вигляд! Полумяні язики, що повзають по морі, багряне небо....

Палій — американець із походження, був уже кілька разів у заведенні божевільних.

„Ґрінсгольм" віз 907 пасажирів і 500 людей залоги.

ФІЛЯТЕЛІСТИ В ЕНЦЕСФЕЛЬДІ.

До Енцесфельду, де живе тепер на замку барона Ротшильда б. король Едвард VIII., зіхались філятелісти цілої Европи, надіючись що роздобудуть коперти листів, які щодня приходять у великих скількостях із Англії на адресу князя Віндсору. На думку філятелістів, почтова марка з портретом Едварда VIII. і з печаткою почтового уряду Енцесфельд матиме колись величезну вартість.

Одначе надії філятелістів не сповнились, бо князь Віндсорський довідавшись про „маркову гарячку" велів палити всі коперти зараз після розпечатання і сам цього допильновує.

Як живуть звірята без води на пустині.

Звичайно уявляємо собі пустиню як пустарище, де нема ніяких рослин, ні звірят. Одначе воно не так, бо таких пустинь майже нема. Африканські, азійські, австралійські і американські пустині мають доволі багато цікавих мешканців. Найважнішою життєвою умовиною звірят і рослин є вода. Багато ссавців заспокоює свою спрагу в такий спосіб, що ідуть до водопою. Але є багато таких звірят, які можуть довший час обійтись напр. верблюди і є навіть такі звірята, що можуть зовсім обійтись без води. Нпр. карловата раса антильопи т. зв. ґазеля арабіка, яка живе на острівцях Червоного Моря, де зовсім немає солодкої води.

Майже всі пустинні птиці відлітають до водопоїв, а деякі напоюють навіть писклят, змочуючи піря на грудях. Пискліта висисають відтак вогке піря. Але є теж птиці нпр. пустинний жайворонок, які обходяться зовсім без води. Звірята травоїдні так, як і рослиноїдні комахи мають воду в рослинах.

Спека тріває на пустині майже тільки в день, але звірина вишукує собі ріжні найвигідніші для себе місця, (в долині, на горбочку, на дереві, в кущах, під каменем, в печері, норі і т. д.) де є зовсім інші умовини температури. Звірята, які перебувають увесь день у печері і виходять тільки на ніч, живуть у зовсім іншім підсонні ніж звичайне пустинне підсоння: Велике значіння має теж температура поверхні землі в пустині, яка не всюди є однакова. Для комах і вужів температура поверхні має величезне значіння, бо вони, як зимнокровні звірята не можуть реґулювати температури свого тіла. Значить температура їх тіла є така як температура поверхні землі. Також і забарвлення шкіри грає велику ролю. Температура чорних комах 4° вища від темносірих.

Вияснення президента міста д-ра С. Островського.

Від міської управи м. Львова за підписом през. д-ра Ст. Островського ми дістали таке письмо:

Міська управа у корол. стол. м. Львові — Виділ І. Президіяльний ч. 8368/I/36 у Львові, дня 23. грудня 1936. До П. Т. Редакції „Діла" у Львові, Ринок 10.

У звязку зі статтею, поміщеною у ч. 272 „Діла" з дня 2. XII. 1936 р. п. н. „Справа української мови в дільницевих урядах у Львові" міська управа у Львові вияснює, що подію у VI. міськім дільницевім уряді між п. Яном Міцко і п. Зацерковною представлено незгідно з фактами. На основі переведених доходжень стверджено, що згаданий урядовець не подер мельдункових карток, лише звернувся до невідомої йому з прізвища особи, якою — як виявилося пізніше — була п. Зацерковна, бо були нечитко написані. На це п. Зацерковна відповіла: „Ти мусиш приняти". Колиж урядовець заявив, що не мусить приняти нечитких карток і що не має часу на дискусію, п. Зацерковна вдарила мельдунковою книжкою до пульпіту при віконці і крикнула перед присутньою публикою: „Такий жидівський паршивий урядовець" і вибігла з бюра. Тоді п. Ян Міцко вибіг за нею і зажадав, щоб вилегітимувалася, на що п. Зацерковна залишила йому документ тотожности. Внаслідок цієї події відбулась у карнім суді розправа за зневагу урядовця підчас виконування службових обовязків, на якій п. Зацерковну засуджено присудом з дня 17. XI. 1936 р. ч. спр. XXXII вг. 1288/36 на два тижні арешту з припиненням виконання кари на 2 роки.

Вкінці міська управа мусить висловити своє здивування, що подію, яка сталася 4. IX. 1936, секретаріят Н. О. порушив у пресі щойно дня 2. XII. 1936, отже близько три місяці пізніше і до того незгідно з устійненими на судовій розправі фактами.

НОВИНКИ.

— **Подаємо до відома П. Т. Громадянам,** що дня 22. грудня ц. р. **„Центросоюз" відчинив 6-ту крамницю з вуджениною і мясом при вул. Кентшинського 21. Зайдіть і переконайтеся, що ліпших і смачніших мясних виробів не дістанете ніде.** 3339 6—7

— **У відповідь на напади і наклепи.** Уже від довшого часу ріжні органи нашої преси присвячують систематично довгі статті та всякі замітки моїй особі. Відповідати на них не треба, бо читач сам може зорієнтуватись у характері та інтеліґенції авторів цих статтей і заміток, а часто вже глянувши на підпис знає, хто з якими даними забирає слово про мораль, світогляд, европейську літературу та культуру. На останню статтю д-ра М. Гнатишака у 52. ч. „Мети" теж відповідати не буду, а неясні в ній наклепи передаю під розгляд і осуд покликаної до цього установи. — **М. Рудницький.**

— **Академічні Вечорі в Золочеві** відбудуться: 1) в пятницю 1. I. 1937. в год. 15. на тему: „Українська стигматичка Настя Волошин", прелеґент: о. д-р Г. Костельник зі Львова; 2) в неділю 3. I. 1937. в год. 15. на тему: „Шевченко і релігія", прелеґент: д-р М. Гнатишак зі Львова.

— **В Українськім Лікарськім Товаристві** чергові сходини членів у пятницю 1. січня 1937. р. в 7. год. вечір. На сходинах виголосить д-р Т. Е. Бурачинський відчит п. н. „Потреби лікарських наук і держава".

— **Покуття без дров!** У справі збуту дров не домагань багато. Про це загально відомо і докладно писати про це годі. Фактом є, що від часу, як уряд перебрав у свої руки продаж дров, населення сіл на Покуттю живе цілий час під знаком їх браку. Нічого не помагають всякі заходи економічних організацій, себто кооператив та О. С. К. Замовлень кооперативами дров доходить до 450 тон. Зближаються українські свята, а населення не має взагалі чим палити. І все те діється там, де недалеко повно лісів, де передтим ніхто ніколи не відчував в разі потреби і за готівку недостачі дров. Сьогодні збуваються тут дрова лише приватними чинниками, які чомусь мають більший голос в справі дров, ніж економічна організація населення. Явище наскрізь нездорове і шкідливе. Може би тимчасом Дирекція Лісів у Львові вглянула в цю справу й усунула аномалію, від якої терпить все населення.

— **Заступний військовий обовязок.** Як відомо, з днем 1. січня н. р. починає обовязувати президентський декрет, що новелізує закон про загальний військовий обовязок, вводячи т. зв. заступний військовий обовязок. Звільнені від військової служби наслідком перенесення до резервової служби наслідком перенесення до резерви на надконтинґентові по 25 році життя і зачислені до категорії Ц і Д, з винятком осіб, що відслужили передтим у війську понад 5 місяців, будуть обовязані виконувати безплатну працю для оборони держави. Хто відтягнеться від того обовязку, підлягає карі арешту до 2 тижнів або грівни до 500 зол. в користь фонду краєвої оборони. Одночасно зноситься військовий податок, якому підлягали згадані особи.

— **Пошта не признає далі української мови.** У звязку з нашою передовицею з 15. ц. м. один громадянин з Коломиї повідомляє, що всупереч запевненням львівської дирекції пошт цей уряд

ЕДВАРД ҐОЛІЯС.

ШПИНЬКА З МАНШЕТА.

Цілий Льондон говорив про те, що в таємничий спосіб щез льорд Станлей, славний мислитель і найближчий приятель египетського льорда Сесіля Ґрагама. Останніми днями часописи повідомляли про нову сензацію: льорд Ґрагам підготовляє нову виправу до могил у Дагчурі, де має намір вести далі свої розкопи, і Станлей буде супроводити його, як досі.

Іще у вівторок бачили люди обох приятелів на великій ревії в „Одеоні", де зірка всього ансамблю, леді Джейн Льоренс — дружина Станлея — мала величезний успіх. А вже в середу „Таймс" приніс вістку, що льорд Станлей пропав десь серед дивних обставин. У Гайдпарку найшов поліцай преґарне авто Станлея; воно стояло у самотній алеї. Одна важна подробиця стверджувала факт, що в ньому сидів сам льорд Станлей: там найшли одну його шпиньку з дорогоцінним каменем. Жінка Станлея ствердила без загання, що ця шпинька була власністю її чоловіка.

Скотлянд Ярд почав розшуки дуже енерґійно, але не натрапив на ніякі сліди. Станлей був богатий, його матеріяльні відносини були в порядку і він міг легко дозволити собі на всякі примхи. А проте він кохав дуже свою жінку і вів зразково спокійне домашне життя. Він цікавився живо розслідами Ґрагама, з яким вязала його довголітня дружба. Його товариство складалося з невеличкого гуртка осіб, і то таких, що важко було їх навіть підозрівати, щоб вони могли мати якесь відношення до такої неясної справи, як його несподівана пропажа.

Поліційний інспектор Безіль Брідсфорд зітхнув і звсував становище так:

— Щож, ми маємо тут до діла з одним із тих безнадійних випадків, які в історії Скотлянд Ярду не є такі рідкі.

Положив папери справи Станлея до шуфляди і з мовчазною резиґнацією придивлявся шпинці від маншета з берилем. Цей камінь блистів в однім з останніх днів осіннього Льондону, наче якесь зелене полумя. Встав і подивився сам на себе у дзеркалі. Він мав на собі фрак. Оглянув плащ і наложив циліндер, вийшов і взяв авто. Їхав до віллі льорда Ґрагама, який з нагоди свого виїзду до Египту давав прощальний вечір для своїх приятелів. Брідсворд мав теж честь віддавна належати до цього вибраного товариства.

Брідсворд спізнився. Коли він передавав льокаєві свій плащ і циліндер, почув від нього чемну інформацію:

— Панове сидять у бібліотеці!

— Дякую, Джемсе! — відповів. Та в цій хвилині пригадав собі, що повинен би ще сказати кілька слів свому заступникові.

— Я хотів би телефонувати!

Льокай завів його до малої кімнатки, де стояло повно куфрів, скриньок, спортового приладдя і навіть — Брідсворд здивувався — египетський саркофаг.

— Чи все це вже приготоване до дороги? Чи це (і тут показав він на саркофаг) теж іде як баґаж?

— Так, пане.

— Дорогоцінна річ, що?

— Тут є мумія Енх-Ме-Гора Сезіса, придворного лікаря володаря шостої династії — віддеклямував льокай професорським тоном.

Інспектор Брідсфорд мимохіть усміхнувся. Його не здивувало знання того майстра церемонії, бо знав, що він був добре ознайомлений із збіркою свого пана і з приємністю показував свою ерудицію. Підійшов до телефону і викликав Скотлянд Ярд. Та в тій самій хвилині насторожився. У телефоні почув якийсь жіночий голос знайомого йому тембра і водночас другий мужеський, що відповідав першому. І нараз ця розмова обірвалась. Детектив сильно збентежився, але зараз заволодів собою. Відложив слухальце, кажучи:

— Телефон, здається трохи попсований.

Підійшов до саркофагу з мумією, нахилився і підніс якусь дрібницю, яку сховав до кишені своєї камізольки.

Гості сиділи вже вигідно у бібліотеці, що становила одну частину дорогоцінної збірки Ґрагама. Над цілою кімнатою панувала велика статуя бога Еме-Вет, з собачою головою, з темного базальту. Ця потвора тримала в руках якийсь бич, а її очі з якогось кришталю блищали на тлі півсутінку, що падав із стелі.

Всі привитались живо з Брідсфордом, а льорд Ґрагам, вийшовши саме із свого кабінету, стиснув йому міцно руку і вказав йому місце на одному з вигідних шкіряних клюбових фотелів. Після цього підсунув йому пляшку з віскі і содовою водою.

— Вибачте, панове на одну хвилину — виправдувався господар. — Мушу ще дати одно мале доручення щодо свого завтрішнього виїзду.

Але редактор „Манчестер Ґардіяну" Мек Сміт крикнув одночасно радісно:

— Інспектор Брідсфорд звявляється сам в пору! Ми всі зайняті розмовою про те, що могло статися із Станлеєм. Мені здається, що Скотлянд Ярд іще не найшов нічого. Льорд Ґрагам боронив тут погляд...

Ґрагам перебив йому:

— Так, мої панове, я повторяю ще раз своє переконання, що вся та таємниця розясниться якось дуже просто. Я вже згадав вам, що бідний Стан підчас одної бійки з тубильцями дістав раз сильно в голову і що час-до-часу терпів з цієї причини. Отже уявляю собі, що в одній такій хвилині, коли він стратив память, він вийшов з авта і вже не міг до нього вернутись. Нападно і досі блукає десь по Льондоні і несподівано вирине. Адже такі випадки...

(Докінчення буде).

не розглядає взагалі писем в українській мові. Автор наводить випадок, в якому дирекція пошт на українське письмо відповіла, що полагодить його тільки тоді, як воно буде виготовлене в державній мові. Та сама історія є не тільки з урядами, але й з поштовими агенціями, які теж не полагоджують писем в українській мові.

— **10 тисяч учительських кандидатів без посади.** Остання статистика виказує, що в Польщі є тепер поверх 10.617 незанятих учительських кандидатів, з того 3.045 мужчин і 7.572 жінок. Майже половина з них відбула безплатну практику. Оптимісти кажуть, що всі вони до трьох літ одержать посади, тому що передбачується 12.000 нових етатів, не числячи опорожнених шляхом нормального убутку.

— **Львівська хроніка.** Арештовано служницю Іванку Янішевську, що підкинула дитину при вул. Майзельса 6. — У портієрні залізничої паровозівні помер на серцевий удар 57-літній Фелікс Сорока зі Сигнівки Великої. — 23-літній торговельний помічник Вагнер Герман (вул. Фрухтмана 1.) перерізав собі горло.

— **Арештування комуністів.** В Станиславові арештовано д-ра Гавснехта, І. Кардаша, Дмитра Майданського, Стеф. Йокіша і вісім жидів та жидівок під закидом комуністичної діяльности. Арештовані були вже карані за те саме.

— **Краєва хроніка.** В копальні нафти фірми Бакер у Східниці згинув при праці Володимир Свищ, що обслугував мотор. — На залізничому мості в Камінці Стр. згинув сторож Андрій Міщук, не добачивши потягу серед сніговії. — Станиславівський суд засудив Дмитра Басараба на 15 літ вязниці за вбивство Івана Мороза. — Реемігрант із Франції, Загурський, родом із Бібрки, приїхавши до Перемишля, кинувся до ріки Вігор, а коли його вратували, пішов до недалекого села Негрибки і повісився в стодолі. — В Небилові (Калущина) згорів тимчасовий нафтовий шиб фірми „Піонір"; шкода доходить до 1.000 зол. — Невідомі люди постріляли двох побережників Якова Деца в Смолярині та Івана Гвіздака в Березі Королівській (Ланцутщина). — Пес коморника зі Журавна Антона Вося сказився і покусав кілька осіб. — У Гвоздичах (Турчанщина) зрабували невідомі люді Юді Бертієрові річи вартости 70 зол. — Між Уличем і Бобровницею (Добромильщина) зрабували бандити Шулімові Австерові 18 зол.

— **Зворот потручень емеритам.** На основі рішення Найвищого Адміністраційного Трибуналу 8-процентові потручення при виплаті емеритальних поборів у часі від 1. травня 1932 до 1. травня 1933, не повинні були обіймити мешканевого додатку. Наслідком того скарбові палати звертають побрані квоти за той час. Кожний емерит, якому потручено тоді з пенсії, може відобрати надплачені гроші, оскільки звернеться до відповідної скарбової палати. Це торкається також вдів і сиріт по емеритах.

— **Залізна руда на Волині.** В пов. Рівне на Волині, в збірній громаді Тучин біля с. Річиця, відкрили поклади залізної руди. Ці поклади мають там бути багаті і виступають в малій глибині, а декуди навіть на верху землі. Аналіза цеї залізної руди виказала 30—70 прц. заліза. Покищо експльоатують цю руду примітивним способом (копають). Одна варшавська фірма поставила в Річиці печі до витоплювання руди. Мають будувати ще кілька печей, що має дати більше раціональну експльоатацію. Отже на Волині до базальту, граніту, каоліни, діориту, гнею, кварця, шпату, шамоту, крейди, радіоактивних джерел і т. ін. прибула також залізна руда. Все те дає українській країні, Волині, широкі господарські можливости. На жаль все те в неукраїнських руках і лише чужинці тягнуть зиски.

— **Страйк.** Вчора рано вибух страйк у тартаку в Надвірній, де працює 564-ох робітників. Застрайкувало 270-ох робітників, решта працює. Страйк закінчився спокійно в 4. годині, бо управа фабрики сповнила домагання страйкарів, признаючи їм заплату за святочні дні.

— **Електрична лапка в оборозі.** В українській захоронці в Бучачі часто крали сіно з оборогів, тому слуга окружив їх дротом, крізь який переходив електричний ток високої натуги. Безробітного масаря Ковальського, що хотів переночувати в одному з тих оборогів, ток так сильно поразив, що прийшлося перевезти його до шпиталя.

— **Про велику летунську катастрофу, що** склалася на полях громади Майдану Сопітського пов. Томашів, наспіли ближчі вістки. Комунікаційний літак Львів—Варшава вилетів зі Львова в понеділок перед полуднем з двома членами залоги і 10 пасажирами. Летів у нормальній висоті, впадаючи часто в густі хмари. Нараз пасажири зміркували, що пільот має якісь труднощі з кермою і горячково розмовляє з радіотехніком. Як пізніше показалося, частина керми замерзла, наслідком чого радіотехнік звернувся радієвою дорогою до управи летовища у Скнилові, звідки дістав приказ сідати на землю. Він теж почав шукати відповідного місця, причому занепокоєні пасажири відчули, що керма зовсім не функціонує. Коли літак находився кільканацять метрів над землею, експльодувала бензина і частина літака станула у вогні. Літак упав з гуком на землю, але не розбився. В кабіні повстала страшна паніка. Всі пасажири кинулися до виходових дверцят. Тільки чотирьом пасажирам, що сиділи при дверцятах, удалось вискочити без шкоди, інші попеклися й потовклися, а два, що сиділи на переді, почали горіти. Їх пробували рятувати інші пасажири, але без успіху. Вони згоріли на вугіль. Згорів теж до тла літак. Здорові побігли до найближчих домів за поміччю. Прибула поліція, з Варшави прилетів рятунковий літак. Виделеговано спеціяльну технічну і судово-слідчу комісію, щоб розслідила причину катастрофи. Тяжко ранених відставлено до шпиталю в Люблині. Інші відїхали того самого дня потягом до Варшави. Згинули тільки дві особи, а не, як спершу розголошено, чотири. Є це граф Жигмонт Лось і Йосиф Ціммерман, власник самоходових варстатів при вул. Л. Сапіги. Потерпіли рани інж. Ст. Кшичковський, радіооператор Фроиц, пільот Йонікас, польський консуль з Риги Ст. Риневич, міністеріяльний урядовець Пішковський, пані Лавра Хмелінська і д-р Г. Страшевський. Слід зазначити, що поза катастрофою польського літака перед кількома тижнями біля Атен, остання катастрофа була перша від часу існування польського пасажирського підприємства „Льот". Оба розбиті апарати були американського походження. У звязку що з катастрофою „Хвіля" подала, що один із двох трагічно померших пасажирів гр. Лось був радником польської амбасади в Льондоні, поширилась у Львові поголоска, що жертвою катастрофи впав гр. Станислав Лось, відомий польський політик і публіцист, землевласник у селі Немце під Люблином, який дійсно був радником польської амбасади в Льондоні. Редакція наша перевірила у львівському „Льоті", що жертвою катастрофи впав граф д-р Жигмонт Лось, замешкалий при вул. Сикстуській у Львові.

— **Крадіж долярів на почті.** В Тарнові арештовано почтового урядовця Іґн. Старжика у звязку з частими крадежами американських листів. Перед арештуванням переведено в його бюрку ревізію і знайдено 42 доляри. Старжик був пять літ соймовим послом і мав марку суспільного діяча.

— **Дики пожерли вбиту дівчину.** В лісі Липско біля Замостя знайшли останки жіночого трупа. Доходження виказало, що це останки Гелени Боянівної, яка удержувала любовні зносини зі Збігневом Фльоріяном, будівельним техніком із Замостя. Фльоріян хотів оженитися і зірвати зносини з Боянівною, яка почала його шантажувати. Доведений до крайности, він підчас проходу в лісі застрілив її. Тіло вбитої залишив у гущавині, де пожерли її дики. Душогуба арештовано.

— **Ще одна катастрофа з літаком.** Із Сан Франціско вилетів до Льос Анджелес почтовий літак з 9 пасажирами і трьома членами залоги. Довгий час не було про нього ніякої вістки і всі побоювалися, що сталася катастрофа, бо літак мусів летіти околицями, де віють сильні вітри і падуть дощі. І справді 3 км. від Фангас у Каліфорнії знайшли його, цілком розбитого, причому всі пасажири і залога згинули. Причиною катастрофи було те, що літак зачепив серед мряки крилом об скелю.

— **Дітехватство в Америці** не переводиться. Прилюдна опінія у Вашинґтоні стоїть під враженням схоплення 10-літнього Чарльса Вотсона, сина відомого міліонера. Банда дітехватів зажадала окупу 28 тисяч долярів, з яких 18 тисяч мали бути в старих банкнотах 10 і 100-долярових, а решта 10 тисяч у менших відтинках. Д-р Вотсон заявив готовість зложити окуп, бо бандити повідомили його, що до означеного речинця не зроблять хлопцеві нічого злого. Одночасно справою занялася поліція й оголосила нагороду тому, хто наведе на слід злочинців. Зробили теж відтиски пальців у мешканні, хоча Вотсон дуже тому нерад, боячись, що бандити вбють йому дитину.

— **Анальфабетизм у Франції.** Французька урядова статистика виказує, що тепер по 50 роках від часу введення у Франції в життя шкільного обовязку, 7 прц. населення не вміє читати ні писати. Виходить, що ситуація погіршилася, бо в 1924. р. у Франції було тільки 4 прц. анальфабетів. Крім повних анальфабетів ті цифри побільшує ще велике число піванальфабетів, яких є тепер коло 20 прц. населення. Причиною цього є хибний устрій шкільництва і погана фреквенція молоді. До 28 прц. загалу учнів не ходить в деяких порах до шкіл. Тільки в часі від листопаду до квітня кожного року кляси повні й молодь нормально ходить до школи. В деяких французьких провінціях діти бувають на науці тільки в часі 50 днів у році. Наслідки фатальні. Статистика за 1934. р. виказує, що в тому році аж 47 прц. учнів вселюдних шкіл не допущено або не здали кінцевих іспитів.

— **761 трупів на свята.** В часі Різдвяних свят у Ню Йорку згинуло 761 осіб, з чого 555 стало жертвою самоходових випадків.

— **У світі є 37,000.000 самоходів,** особових і вантажних. З того 22,575.000 самоходів мають Злучені Держави Північної Америки, де один самохід припадає на 5 мешканців. На другому місці стоїть Велика Британія, де на 1000 мешканців припадає 44 самоходи

—o—

Зі судової салі.

14 СЕЛЯН ПЕРЕД СУДОМ.

На виїздній сесії у Рудках окружний суд зі Самбора розглядав у понеділок 28. ц. м. справу 14-ох селян, яких прокуратор обвинувачував за провину зі ст. 162 і 163 к. з. за те, що дня 1. липня ц. р. брали участь у збіговищі в Острові Тулиголовськім, де було кілька осіб убитих.

Суд засудив трьох селян: **О. Маньчака, Т. Павлишина і М. Савецька по 10 місяців вязниці; двох селян Т. Кравця і К. Хлопецького по 7 місяців вязниці; двох селян: М. Березку і М. Стецка по 6 м. вязниці; трьох селян: В. Джурмана, І. Ільчишина та В. Лопатчака по 3 м. вязниці; селянина І. Кравця суд увільнив.**

Проти трьох підсудних, а саме: Т. Лисівця, П. Репетила і Н. Теслюка відбудеться окрема розправа.

ДАЙТЕ ДОКАЗ, ЩО ПАМЯТАЄТЕ ПРО ІНВАЛІДІВ У.Г.А.!

З кіна.

КІНО „АТЛЯНТІК": „ЖОВТИЙ СКАРБ".

Публику приманюють на цю фільму дві атракційні фірми: прізвище Гері Купера, як головного героя, та „Парамаунту", як продуцента. Гері Купер це не тільки улюбленець жінок, не „100-відсотковий мущина": це справді першорядний артист. Від часу, коли став партнером Марлени Дітріх у „Мароко", він майже завжди виступає у фільмах „екзотичних", як міжнародній авантурист: це його жанр, в якому мабуть не має рівних собі суперників. У даному випадку — він грає ролю американця, агента одної з воюючих сторін у зревольтованому Китаю. Фільма має широкий розмах, вона повна несамовитих та хвилюючих сцен, обрахованих на сильні нерви глядачів. Всі артисти (головно самозванчицький китайський генерал) — знамениті.

КІНО „МАРУСЕНЬКА": „ГЕРОЙ".

Фільма основана на тлі війни Спол. Держав з Кубою у 1889. р. — за незалежність Куби як республіки проти еспанських впливів. Президент Злуч. Держав, щоб оминути надто жорстокої громадянської війни висилає до одного з провідників кубайського повстання генерала Гарчії молодого старшину як делегата із листом, що має його повідомити пр підтримку американського уряду. Цей старшина має перебути тисячі миль, щоб віднайти Гарчію, який находиться серед багнищ і нетрів. У цій своїй виправі він надибує випадково одного таємного типа, який торгує зброєю і займається потрохи шпигунством. Але ця непевна людина вміє теж бути гумашна та смілива і вміє дотримувати обітниць. Коли той пройдисвіт бере на себе ролю провідника, він проявляє незвичайно цінні прикмети. Цю ролю грає Волес Бірі і творить іще раз незвичайний тип, повний життя та оригінальности, весь складений із суперечностей. Уся фільма — пригодницька, як із передвоєнної доби: засідки, напади, чудесні втечі, неймовірні небезпеки, шугуни, стріли, крокодилі. Головні ролі грають шляхотні Джон Болес і Варвара Стенвік

—o—

✝ Посмертні згадки.

о. Семен Шпіцер, совітник Митр. Консисторії, долинський декан, полевий курат, парох Солукова, помер 28. грудня ц. р. по короткій і тяжкій недузі в 57. році життя і 30. р. священства. Похорони відбудуться в четвер 31. XII. в Солукові. В. Й. П.!

Останні вісти.

ФРАНЦУСЬКА ПОЗИЧКА ДЛЯ ПОЛЬЩІ УХВАЛЕНА.

Авас повідомляє: Французька палата послів одноголосно ухвалила закон про позичку для Польщі.

НІМЕЦЬКИЙ КОРАБЕЛЬ „ПАЛЬОС" УВІЛЬНЕНИЙ.

Есп. червона влада увільнила на домагання німецького кружляка затриманий нім. корабель „Пальос"; лише частину вантажу і одинокого пасажира еспанця, затримано в Більбао.

Баскійський уряд повідомляє: Баскійська фльота, яка контролює територіяльні води признані міжнародним правом, викрила на тих водах корабель „Пальос", який не згодився на контролю. Віз цей корабель ріжні товари для повстанців і еспанського громадянина, який не мав при собі ніяких документів. Повідомляють, що Німеччина вислала до Більбао більше военних кораблів, та причалив лише кружляк „Кенігоберг". Командант „Кенігсберга" зажадав, щоб негайно увільнили „Пальос" із вантажем, залогою та пасажирами. Баскійський уряд згодився звільнити корабель, лише не згодився видати военного матеріялу. Німецький командант не хоче відступити від своїх домагань. Переговори йдуть далі.

ЧАНКАЙШЕК ВЕРНУВСЯ ДО ВЛАДИ. НЕДОВІРЯ ЯПОНІЇ.

Офіційно повідомляють, що нині марш. Чанкайшек знову почав виконувати обовязки прем'єра і начального вожда. Як відомо, останніми днями були розійшлися чутки, що він думає уступити. Дійсно він зложив димісію, та її не приняли.

Тимчасом японці ставляться до компромісу між обома кит. маршалами з недовірям.

Представник квантунської армії припускає, що

Чанкайшек вийшов на волю тому, що приобіцяв Чансуліянові співпрацю з комуністами проти Японії.

Квантунська армія готова помогти Китаєві в боротьбі з комунізмом, але

коли Нанкін увійшов у порозуміння з комуністами, квантунська армія мусітиме ужити всіх засобів, щоби забезпечити Манджурію і мир на Далекому Сході.

—о—

ЗГОДА СОВІТІВ У СПРАВІ ДОБРОВОЛЬЦІВ ЕСПАНІЇ.

Райтерова агенція повідомляє з Москви, що комісар Літвінов приняв амбасадорів Франції і Англії та заявив їм, що СССР годиться в основі зі становищем, зясованим у нотах Франції та Англії і в справі добровольців в Еспанії.

ВІДГУКИ ДНЯ.

ЮРЕ КАДУКО.

Бували в нас ліпші і гірші часи, а в тих часах ліпші і гірші люди. Нація як ріка — раз має чисту, раз мутну воду, раз несе тільки шуму, а раз і всіляке сміття. Не біда в тім, що несе, а біда в тім, що те сміття густо-часто задержується при берегах і довго вертиться на місці, не хоче сплисти в море забуття. Воно легке і зачіпиться за щонебудь.

Бували в нас повсякчасно і критики, що сильним голосом накликали національну ріку жбурнути хвилею то в цей, то в той бік, змити береги, забрати зачеплене сміття і занести його в безвісти. Бувало й так, що хтось дарабу брав за сміття, радив її розбити, чи викинути на беріг, бувало, що хтось ліз у воду-ріку чистити, а тим часом більше каламутив її, бувало, що хтось сідав на березі — в мутній воді рибку ловити.

Бувало...

Але ще ніколи так не бувало, як тепер. Колись справедливі чи несправедливі критики, розумні чи менше розумні Катони мали бодай одну велику прикмету: право обзиватися. Все те були люди, що щось нації дали, чогось для неї доконали, щось витерпіли і — головне — щось уміли. До того: не мали, або мали дуже трошки масла на голові.

Нині кожний, не тільки перший-ліпший, але навіть перший-гірший драпається на національну проповідницю і гримить на цілу пельку. А спитайте першого скраю:

— Хто це такий?

Здвигне раменами:

— Якийсь молодий чоловік...

А поцікавтеся ближче, то нерідко вийде, що той молодий чоловік то рахунків не здав, то здав, але зле, то минулого року ще був у комуністах, то це, то те.

Словом, цілу цеголку масла на голові носить.

Спитаєте:

— Звідкіляж йому це?

Знову здвигнуть люди раменами:

— Не відомо нам!...

А більш обізнані здивуються:

— Ви хіба з Марса злетіли?! Таж у нас тепер не треба ніякого — так би сказати — стажу. Хто вирветься, а голосно репетує — той і має право! Мало того, люди нераз нарікають, кулаком у кишені вимахують, пальцем у чоботі накивують, але обізватися — сохрань Господи! Пощо — кажуть — пхати пальці між двері? Щойно дома, або в гурті однодумців вибухають: Так далі бути не може! Просто світ кінчиться!

І на тім — не світ, а ціла справа кінчиться.

Коня з нарядом тому, хто подасть рецепту вже не на відчищення національної ріки, а на увільнення суспільности від ватаг Катонів і Рейтанів, ніким непокликаних, нікому незнаних і за ніщо невідповідальних.

Галактіон Чіпка.

ЧЕРВОНІ ВИМОРДУВАЛИ ТРЕТИНУ ЕСПАНСЬКОГО ДУХОВЕНСТВА.

Недавно примас Еспанії заявив, що **червоні розстріляли, спалили і замучили 5.000 священиків.** Як пояснює епископська консисторія з Авілі, значить це, що

червоні вимордували 1/3 еспанського духовенства, яке залишилося під їхньою владою,

бо в хвилині вибуху повстання з 35.000 еспанських священиків і черців, коло 15.000 залишилося під владою мадридського уряду.

—о—

Спортові новинки.

Львівський А. З. С. програв у Криниці свої другі гаківкові змагання з темошнім К. Т. Г. 0:4 (0:2, 0:0, 0:2).

Перемога канадійців. Канадійська мистецька гаківкова дружина Кімберлейських Динамітерів розіграла свої другі змагання в Берліні з Б. С. Ц. і виграла 4:1 (0:0, 2:0, 2:1).

Середньо-европейські футболеві дружини на виступах. Праська Славія грала в Північній Африці в Касаблянці з репрезентацією Марока і виграла 7:1 (2:0). Славія — Спорт Атлетік Маракші 4:2 (3:1). Треті змагання розіграла Славія в Касаблянці з Београдським Спортовим Клюбом, який теж відбуває турне по півн. Африці. Славія програла 2:3 (0:1). Уйпешті грав в Альжирі з Ґалією і виграв 8:0. На Мальті грав віденський Рапід і переміг Ґіберніяно 4:2. Австрія — ФЦ. Порто 3:2.

Товариські змагання у Відні. Вакер — Ред Стар 6:1. Гельфорт — Вієнна 3:2. Вакер — Гельфорт 4:0. Спорт клюб — Форверто 0:0.

Змагання за чашу Шпенглера. В Давос почався гаківковий турнір за чашу Шпенглера: Л. Т. Ц. (Прага) — Цюріхер С. Ц. 2:0; ГЦ. Давос — Кембрідж Університі 12:2 (5:0, 4:1, 3:1).

Повитаймо

Ювилятку - Просвіту

в 68-мі роковини

її успішної праці.

Пересилаймо

„Дар Просвіті"!

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

OKO W OKO, miesięcznik, Lwów, grudzień 1936 № 3.

ORIENS, dwumiesięcznik poświęcony sprawom religijnym Wschodu. R. IV., zeszyt 6. Warszawa, 1. grudnia 1936.

UKRAINIAN YOUTH, Jersey City, november 1936. V. III. № 8.

SLOVANSKY PREHLED. Praha, 1936. Čis. 10.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр:

Середа, 30. XII. год. 7.30 веч. премєра: „Подружжя".

Четвер, 31. XII. год. 7.30 веч. „Подружжя".

Четвер, 31. XII. год. 12. вночі „Кохання до митної оплати".

Кіна.

АПОЛЬО: „Палата у Фляндрії" з Мартою Егерт.

АТЛЯНТИК: „Жовтий скарб" із Гейрі Купером.

ВАНДА: „Тисяча і друга ніч" і „Весняний вальс".

ҐРАЖИНА: „Жайворонок" із Мартою Егерт.

КАСІНО: „Сан Франціско" Ван Дайка (з Джанетою Мекдовальд і Клерк Гейбль).

КОПЕРНИК: „Моя зіронька" з Шерлі Темпль.

КОЛІСЕЙ: „Небезпечний флірт", „Нащо працювати" з Фліпом і Фляпом.

МАРУСЕНЬКА: „Герой" з Волосом Беррі.

МЕТРО: „Мельодія великого міста".

МІРАЖ: „Злочин і кара" Достоєвського та Фліп і Фляп.

МУЗА: „Таємна бригада".

ПАКС: „Серед нічної тишини" та позірові додатки.

ПАЛЯС: „У блеску сонця" з Іваном Кепурою.

ПАН: „Роз-Марі".

РАЙ: „Прокляжена".

СВІТ: „Єгипетські ночі" з Еді Канто-ром.

СТИЛЕВЕ: „Ада то не лицює" і ревія.

ТОН: „У тіні самітної сосни" з Сильвією Сідней.

УТІХА: „Зов крови" і ревія.

ХИМЕРА: Найновіша кольорована „Мікі Маус".

ФОТОПЛЯСТІКОН.

(пл. Марійська 5.)

„Африка".

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Середа, 30. грудня 1936.

Берлін (356.7) 9.45 Музика для господинь. 14.00 Розр. музика. 16.30 Соната г-моль Ліста. 19.00 Весела кабаретова авдиція. 20.45, 21.00 Муз. вечір. **Кеніґсвустерґгавзен** (1571) 14.00, 16.00 Музика. 15.40 Нар. пісні, 17.50, 18.00 Форт. ресіталь. 18.20 Репортаж: Берлін-Нюйорк за 48 годин. 20.10 Розр. музика. 21.15 Військ. марші, **Кошиці** (259,1) 18.00 Для Закарпаття, **Мінхен** (405.4) 9.00 Музика, 12.00 Військ. орхестра, 13.15, 19.00 Концерт квінтету, 16.30 Камер. музика, 20.45, 21.00 Звучні мельодії. 22.40 Давня музика на клявесині та клявікорді. **Прага** (470.2) 16.10 Скрипка, 18.10 Концерт хору, 20.40, 21.00 Концерт орх., 22.15 Сальон. музика. **Париж** (1648) 12.00, 13.15 Орх. концерт. 18.15 Серед книжок, 18.30, 19.30 Концерт симф. орх., 19.00 Авд. для молоді, 21.00 Форт. ресіталь, 21.45, 22.00, 23.00 „Дольорес" муз. авд., **Відень** (506,8) 12.00, 13.10 Розр. концерт, 15,20 Весела авд., 19.30 Веселі пісні в супр. форт., 20.00 „Редемптіон" перк. трильоґія Гунода (Рокита сопран, Ручка альт, Майкля тенор, Етля бас, хор, симф. орх.). **Будапешт** (549.5) 12.30 Концерт орх., 17.30 Джез, 18.20, 19.00 Циг. музика, 19.30, 20.00, 21.00, 22.00 „Фігарове весілля" оп. Моцарта, **Мілано** (368.6) 17.15 Камер. концерт, 19.00 Розр. музика, 21.00, 22.00 Симф. концерт, **Рим** (420,8) 17.15 Танкова музика, 19.45 Легка музика, 20.40 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00, 24.00 „Льоґенґрін" оп. Ваґнера, **Білгород** (437,3) 18.00 Нар. музика, 21.00 Співн. ресіталь.

Четвер, 31. грудня 1936.

Берлін (356,7) 14.15 Легка музика, 18.00 Сопран, лютня, флет, скрипка, альтівка, віоля д'амоpe віольончеля, 19.00 Промова мін. Гебельса, 20.00, 21.00, 22.00, 23.00, 24.00 Сильвестровий вечір, **Білгород** (437,3) 20.30 Гавайські мельодії, 21.00 Гумор, 22.00, 23.00 Нар. музика, **Будапешт** (549,5) 12.05 Сальон. музика, 13.30 22.05 Циганська музика, 18.45, 19.00 Концерт хору, 20.30 Концерт хору, **Кеніґсвустерґгавзен** (1571) 14.00, 16.00 Музика, 19.00 Смичк. квартет е-моль Бетовена, 20.00, 21.00 Настроєвий концерт, 22.00 Тисячу веселих нот, сальо. концерт, **Кошиці** (259.1) 18.30 Для Закарпаття, 16.00 „Грай, цигане", **Мінхен** (405.4) 8.30, 9.00 Музика, 10.30 Авд. для дітей, 13.15 Популярна музика, 19.10 Авторська авд., 20.0, 21.00 Найгарніші мельодії на закінчення року, хор, солісти, 22.00, 23.00 Великий веселий вечір, **Мілано** (368,6) 17.15 Вок. концерт, 19.00, 19.45 Розр. музика, 20.40, 21.00, 22.00 „Іль востро діявольто" оп. Вакаріа, **Париж** (1648) 9.30 Авд. для жінок, 12.00, 13.15 Орх. концерт, 16.00 Сп. ресіталь, 16.30 Літер. авд., 18.00, 19.00 Театр Улиц, клас. твори, 21.00 Вок. концерт, 21.45 22.00 Симф. концерт, **Прага** (470.2) 12.35 Концерт сальон. квартету, 17.00, 18.00 Наш рідний край у танку та співі, концерт орх., хор, **Рим** (420.8) 17.15 Орх. концерт, 19.45 Розрявк. музика, 22.00 Вибір пісеньок і мельодій, **Відень** 506,8) 11.25 Авд. для жінок, 13.10 Симф. концерт, 15.20 Авд. для дітей, 18.20 Скрипка, 19.15 Велика ревія пробоєвих, 22.25, 23.00 Велика сильв. авдиція.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Середа, 30. грудня 1936.

6.30 Ранішня авдиція, 7.25 Програма на днині, 7.30 Трохи інформацій, 7.35 Легка музика з гр. пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Святочні настрої, концерт, 12.40 Полудневий денник, 12.50 Бюро господині дому, 14.30 Легка музика з гр. пл., 15.00 Господарські вісти, 15.15 Рекламовий концерт, 15.30 Львівські біжучі вісти, 15.35 Молоді польські артисти, з гр. пл., 15.45 Популярні пісні сперед сто літ, 15.55 Під італійським небом, гр. пл., 16.10 Оповідання для старших дітей: Хижак, 16.25 Концерт сальон. орх., 17.00 Боротьба зі шпіонажем, 17.15 Концерт солістів: Сікорська-Мадейова спів, віольончеля, 17.50 Британська святочна ідиля, фейл., 18.00 Актуальна гутірка, 18.10, 18.15 Спортові вісти, 18.20 Весела пісенька, гр. пл., 18.40 Загальна скринька, 18.50 Справа неподільности господарства, 19.00 „Франек" новеля Вол. Реймонта, 19.20 „Оберекно!" святочна посилка для молодших, 20.35 Хвилина бюра студій, 20.45 Вечірній денник, 20.55 Актуальна гутірка, 21.00 Шопенівський концерт, 21.30 Камер. концерт: фортепіян, скрипка, 22.00 Театр Уяви: „Баль залюблених" К. І. Галчинського, 22.40 Танкова музика, у перерві в год. 22.55 Останні вісти.

Четвер, 31. грудня 1936.

6.30 Ранішня авдиція, 7.25 Програма на днні, 7.30 Трохи інформацій, 7.35 Легка музика з гр. пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Муз. транскрипції, гр. пл., 12.40 Полудн. денник, 12.50 Кінчим старий рік, гутірка, 14.30 Концерт бажань, 15.00 Господарські вістки, 15.15 Рекламовий концерт, 15.30 Львівські біжучі вістки, 15.35 Принагідні пісоньки, гр. пл., 15.55 Куток гумору, 16.00 Музичні мініятури, гр. пл., 16.10 „Пригода Сильвестра Трота“ новеля Ст. Роговського, 16.20 Над альбумом поштових марок, авд. для старших дітей, 16.35 Польська легка музика, гр. пл., 17.00 Що ми повинні знати про сусп. працівників, 17.15 Двофортепіянова музика, 17.50 Репортаж із інст. дослідів міжу, 18.05 Резерва, 18.10,18.15 Спортові вістки, 18.20 Оркестра гармоністів, гр. пл., 18.35 „Сильвестер у давньому Львові“, 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 „Віщунка карнавалу“ оперетка Е. Кальмана, 20.30 Гутірка: Театр у валізі, 20.45 Вечірній денник, 20.55 Актуальна гутірка, 21.00: Сильвестрівський концерт: І. Пробоєвики минулих літ, 22.00 „Весела сильвестрівська сирена“ авд. М. Гемара, 22.30 Продовження Сильв. концерту: II. „Що співаємо нині та що співатимемо“, 23.30 Сильвестер на Каспровому Версі, 0.15 До слухачів у закордоні, 0.20 У вирі карнавалу, муз. репортаж.

Ширіть наш часопис!

БІРЖА.

ГРОШІ.

Купно — продажа: Бельги бельг. 89.38, 88.95, Долари американські 5.29-5.26 і пів, долари канад. 5.28.50—5.26.—, Фльорени гол. 290.80—289.10, Франки фр. 24.75—24.61, Франки швайцарські 121.85—121.05, Фунти англ. 26.03—25.87, Гульдени данц. 100.20—99.80, Корони ч. 17.60—17.20, Кор. дан. 116.19—115.35, Кор. норв. 130.78—129.80, Корони шв. 134.18—133.20, Ліри італ. 25.20 — 24.70, Марки фінл. 11.49 —11.00, Марки нім. 123 — 118, Шил. австр. 97.00—96.00, Марки нім. срібні 132 —127.

Акції.

Банк Торг. 40, Банк Польський 106, Цукор 28, Ліпьпоп 13.25, Островець серія 6. 25.25—25.50, Стараховичі 32.75. Тенденція дещо слабша.

Папери.

3 пов. інвест. 1. ем. 65.75, серія 81.50, 3 пов. інвест, 2. ем. 65.00, серія некот., 4 кон. 50.75, 50.00, 50.25, 49.38, 49.36, три остан. дрібні, 6 дол. 62.00, 4 прем. дол. 46.75, 47.00, 7 стаб. 440.00, купон 102.27. Тенденція дещо слабша.

Збіжжя.

Львів, 29. XII.

За 100 кг. льоко вагон Львів:

Пшениця одн. червона	24.00—24.25
Пшениця збор. червона	23.50—23.75
Пшениця одн. біла	23.75—24.00
Пшениця зб.	23.25—23.50
Жито шт. I	19.25—19.50
Жито шт. II.	19.00—19.25
Ячмінь одн.	21.00—21.25
Ячмінь на пливо	20.25—20.50
Ячмінь паст.	19.50—19.75

Інші курси незмінені.

Звідомлення збіжевого ринку Центросоюзу з дня 29. ц. м.

Ціни за 100 кг. зюзом, льоко вагон-стація заладовання:

	льоко ст. заладов:
Пшен. збірна 750 гр/л 5%	22.50—23.00
Жито збір. 694 гр/л. 3%	18.50—18.75
Ячмінь пашн. 621 гр/л. 4%	18.40—18.50
Овес легко задош. 444	13.50—13.75
Овес не задош. 456	14.00—14.25
Гречка 10%	20.00—20.50
Кукурудза жовта	15.00—15.25
Кукурудза червона	16.00—16.25
Коноп. сімя	32.50—33.75
Соняшникове сімя	33.00—33.25
Насіння лену 95%	41.00—42.00
Фасоля корона руч. в з м. 42	53.00—54.00
Фасоля „Різен“ руч. виб. з м.	42.00—43.00
Фасоля шмальц. руч. виб. з м.	40.00—41.00
Фасоля спец. ручно в. з м.	42.00—46.00
Фасоля краса рафована	25.00—26.00
Фасоля цукр. ручно виб.	31.00—32.00
Конюшина червона	100—105
Конюшина вільна від каняники	115—120
Конюшина вільна від каняники 96 проц. чистоти	120—125

Ячмінь і жито далі подорожіли. Ціни инших продуктів незмінені. Тенденція вдержана.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ повідомляє, що від дня 29. грудня н. р. кооперативам платив за: льоко Львів.

1 кг. масла десерового бльок. без опакування	2.60 зол.
1 кг. масла десеров. бочкове включно з боч. опакуван.	2.65 „
1 кг. масло експорт. дає зачет	2.65 „
молоко від 28. XII. ц. р.	0.16 „
яйця	4.40—4.50 „

Тенденція на масло, молоко та яйця знижкова.

ПТИЦЯ.

Маслосоюз повідомляє, що в дні 29. XII. п. р. платив своїм доставцям за 1 кг. живої птиці, льоко подвіря птахоняварні „М. С.“ у Львові, (пл. Більчевського ч. 3) такі ціни:

Індички І. кл., добре умясневі, повногруді	1.00 зол.
Індики І. кл., добре умясневі, повногруді	0.85 „
Курочки цьогорічні І. кл. біло й жовтоніжки 1.50 кг. вгору	0.95 „
Качки товщеві І. кл. щойно від 1.80 кг. вгору	0.95 „

Слабших сортів від вище поданих, не приймає.

ОПОВІСТКИ.

Спростування. Тому, що на Загальних Зборах Рідної Школи у Львові згадано між іншими і нашу установу як таку, що в цьому році нічого на Р. Шк. не зложила, стверджуємо оцим на основі наших записок, що на викупно виданих Рідній Школі власних акцептів вплатили ми в цьому році: 30. III. зол. 100.—, 31. III. зол. 100.—, 3. 4. зол. 100.—, 2: 6: зол. 100.—, 6. 6. зол. 100.—, 12. 6. зол: зол. 100.—. Разом вплачено нами готівкою зол. 600.— не вчисляючи в ту квоту різних дрібних датків в грошах і натурі на імпрези деяких львівських Кружків Р. Ш. — **Фабрика солодощів „Фортуна Нова“.** 3366

ПОДЯКА. Старшина Кружка „Рідної Школи“ ім. Тараса Шевченка у Львові вул. Супінського 21 почувається до милого обовязку зложити щиру подяку всім Вп. П. П. Організаторам і Виконавцям вокально-ритмічної імпрези „Чар Ритму“, устроєної в дні 18. XII. 1936 р., з якої весь дохід призначено на доживлювання бідної дітвори. Особливо щиро дякує Вп. П.П. Лесі Кривіцькій, Оксані Суховерській і Б. В. Балтаровичеві за приготування програми, а всім їх елевам за її виконання. Рівнож щиро дякує Старшина Кружка Вп. Пані Меценасовій Олені Соєкналовій за ревний труд і працю в ініціятиві і організації цеї імпрези.

Подяка.

Оцим складаємо щиру подяку всім українським установам і громадянам Самбора, Лютовиськ, Букової, Разової, Сільця, Викіт і Т-ву „Взаїмна Поміч Українського Вчительства“ у Львові, які віддали останню прислугу нашому найдорожчому Батькові **Степанові Джурдж Сілецькому**, емер. управителеві школи в Лютовиськах, тим, що взяли участь у похоронах Покійного в Самборі дня 20. XII. ц. р. Зокрема висловлюємо нашу вдячність українському вчительству, зорганізованому у Відділі Т-ва В.П.У.В. і кред. кооп. „Український Вселюдний Учитель“ у Самборі за моральну й матеріяльну поміч у часі недуги і смерти Батька, похоронній кооп. „Китайка“, яка уладила своїм коштом похорони, о. дек. Плешкевичеві, о. проф. Юзьвякові зі Самбора, о. пароховї Юзьвякові зі Сільця, о. Івашкову, дутій орхестрі муз. Т-ва „Бандурист“ і хорові „Бояна“ в Самборі за те, що безкорисно звеличали цей сумний обряд своєю участю, музикою і співом, П. Д-рові Хомнкові, лікареві в Самборі, за жертвенну і безкорисну опіку над Батьком за ввесь час недуги аж до смерти.

Самбір, дня 28. XII. 1936.

Дружина і діти.

Шукаєте праці? --

Певно найдете її, якщо дасьте оголошення до нашого щоденника!

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

АПЛІКАНТ з дворічною судовою практикою шукає патрона. Зголошення слати: „Діло“ під „Перед новою уставою“. 3361 2—2

АБСОЛЬВЕНТКА СЕМІНАРІЇ шукає праці. Займеться дітьми, або кухнею. Зголошення до „Діла“ під „Добрі поручення“. 3367 1—3

МЕШКАННЯ

ШУКАЮ В СЕРЕДМІСТЮ при інт. родині сонячного покою (комфорт) з харчем для себе і донечки від січня 1937 р. Зголошення тел. 240-96 Ревізійний Союз. 3368 1—3

КУПНО - ПРОДАЖА

УКРАЇНСЬКЕ бюро купна продажі нерухомостей „ТРАНСАКЦІЯ“ у Львові вул. ДЛУГОША 1 (ріг Миколая) т. 117-94 приймає до продажі і поручає до купна якнайкорисніше у великому виборі: нові каменниці і передвоєнні, віллі, доми, парцелі, пансіони, млини, господарства. Численні подяки і поручення. Всякі вказівки і поради в обсягу купна продажі безплатні. Приймає теж під фахову управу реальности у Львові. 3340 2—3

ФІРАНКИ найбільший вибір, дешева виробня ВАНК пл. Марійська 6. 3310 2—6

ВЕЛИКА, передсвяточна, дешева продаж найновіших фіранок, кап, ковдер — Фрайліх, Сикстуська 21.

ХРИСТІЯНСЬКА КОНФЕКЦІЯ для Пань поручає костюми і плащі вже від 35 зол. Львів, Ринок 26 у крамниці Ендерса. 2936 55 60

НА ЯЛИНКУ гарні дарунки — годинники, срібло і біжутерію дешево у фірми **Розважевський**, Львів, Академічна ч. 2. (готель Жоржа). 3303 6—?

ГОДИННИКИ, біжутерію, срібло дешево тільки у фірмі РОЗВАЖЕВСЬКИЙ, Львів Академічна 2 (готель Жоржа). 3303 4-?

ЗОЛОТІ та срібні вироби, перстенці, шлюбні обручки тощо продає дешево славнозвісна католицька фірма **ІВАН ЗЕЛЬТЕНРАЙХ,** Львів, площа Марійська ч. 5. Полагоджує всякі направки. 3032 14-30

КОЖНИЙ УКРАЇНЕЦЬ сповнить свій громадянський обовязок, якщо хоч раз у році закупить харчеві товари в знаній зі своєї солідности українській фірмі „Іра“ — М. Ковалів — Львів, Кохановського ч. 7, тел. ч. 277-92. 3370 1—5

НА ЯЛИНКУ вовняні рештки нижче цін фабричних продає фірма Йосиф ТАЛЕР, Боїмів 8. 3372 1—2

РІЖНІ

ПРОПУКЛИНОВІ БАНДАЖІ гумові, черевні, ниркові, проти усування матиці під гарантією виконує відоме **УКР. ОРТОПЕДИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ІВАНА УГРИНА,** Львів, вул. Вірменська ч. 15. 2946 20-100

ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.